

XXX

De evaluatie van KICK, Grote Broer en
het Buurtinterventieteam

Lotte Loef
Niek Fransen
Bram van Dijk

XXX

De evaluatie van KICK, Grote Broer en het Buurtinterventieteam

Amsterdam, 18 december 2009

Lotte Loef
Niek Fransen
Bram van Dijk

DSP – groep BV
Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam
T: +31 (0)20 625 75 37
F: +31 (0)20 627 47 59
E: dsp@dsp-groep.nl
W: www.dsp-groep.nl
KvK: 33176766 A'dam

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding onderzoek	5
1.2	Opzet van de evaluatie	5
1.3	Kader van projecten	7
1.4	Leeswijzer	9
2	KICK	11
2.1	Inleiding	11
2.2	Documentenanalyse	11
2.3	Werkwijze	13
2.4	Samenwerking	15
2.5	Resultaten	15
2.6	Aandachtspunten	18
2.7	Conclusies	19
3	Grote Broer	21
3.1	Inleiding	21
3.2	Documentenanalyse	21
3.3	Werkwijze	22
3.4	Samenwerking	26
3.5	Resultaten	28
3.6	Aandachtspunten	31
3.7	Conclusies	32
4	Buurtinterventieteam	35
4.1	Inleiding	35
4.2	Documentenanalyse	35
4.3	Werkwijze	36
4.4	Samenwerking	38
4.5	Resultaten	39
4.6	Aandachtspunten	41
4.7	Conclusies	42
5	Conclusie en aanbevelingen	45
5.1	Algemeen	45
	Bijlagen	
Bijlage 1	Tabel meldingen overlast	53
Bijlage 2	Tabellen	57
Bijlage 3	Respondenten	61

1 Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek

Om jeugdoverlast op straat en probleemgedrag (criminaliteit, schooluitval, werkloosheid) in Breda aan te pakken, wordt op dit moment een aantal programma's ingezet waaronder: KICK, Grote Broer en Buurtinterventieteam Vader en Zoon. Stichting KICK heeft als doelstelling om jongeren tussen de 13 en 23 jaar door middel van sporten weer aansluiting te geven bij de Bredase samenleving. KICK biedt trajecten van drie maanden aan jongeren zonder dagbesteding, waarbij de jongeren door middel van sporten worden geactiveerd en terug naar school of naar werk worden geleid.

Naast het sporttraject is binnen Stichting KICK in april 2008 het project Grote Broer in Geeren-Noord¹ gestart. Doelen van Grote Broer zijn het verminderen van overlast door jongeren, het bieden van toekomstperspectief aan jongeren uit de wijk en het vergroten van sociale cohesie. Het project Grote Broer werkt met jongeren uit de wijk van 17 tot en met 23 jaar die worden ingezet als 'grote broer', en die als voorbeeld moeten dienen voor jongere kinderen (9 t/m 16 jaar) in de wijk.

In de wijken Geeren-Noord en Geeren-Zuid in Hoge Vucht wordt tevens het project Buurtinterventieteam Vader & Zoon ingezet. Dit project is opgezet vanuit Bureau OpMaat. De belangrijkste doelen van het Buurtinterventieteam zijn het verminderen van overlast en het verhogen van participatie en verantwoordelijkheidsgevoel onder bewoners in de wijk.

De gemeente wil door middel van een onderzoek zicht krijgen op de werkwijze en uitvoering van deze interventies en enig zicht krijgen op de resultaten van deze interventies. Ook wil men graag advies over verbeteringen die kunnen worden gedaan in de aanpak, indien de projecten gecontinueerd zullen worden. De gemeente Breda heeft DSP-groep gevraagd deze drie projecten te evalueren. DSP-groep is in september met de evaluatie gestart.

1.2 Opzet van de evaluatie

Het doel van het onderzoek was beter in beeld te brengen welke activiteiten de verschillende initiatieven uitvoeren, wat het resultaat ervan is en op welke punten verbetering gewenst is. Deze doelstellingen lieten zich vertalen in de volgende vier centrale vragen:

- 1 Is of zijn er (een) werkmethode(n) beschreven? (hieronder worden ook zaken als heldere doelgroepomschrijving, inclusiecriteria e.d. begrepen)
- 2 Wat houdt de dienstverlening en begeleiding van KICK, Grote Broer en Buurtinterventieteam concreet in en hoe worden deze uitgevoerd?

Noot 1 Grote Broer is inmiddels uitgebreid over meer buurten in de Hoge Vucht.

- 3 In welke mate worden door KICK, Grote Broer en Buurtinterventieteam gewenste resultaten behaald²?
- 4 Hoe kan de inzet van KICK, Grote Broer en Buurtinterventieteam, bij continuering van de projecten, in de aanpak van overlast (nog) effectiever worden gemaakt en hoe kan de samenwerking met andere partijen (in het bijzonder met Surplus Welzijn) worden verbeterd?

Om de gestelde vragen te kunnen beantwoorden hanteerden wij verschillende onderzoeksmethoden:

- **Documentenanalyse**

Relevante documenten over de opzet, werkwijze en doelstelling van de initiatieven werden bestudeerd. De volgende documenten zijn hierbij bestudeerd: projectplannen van KICK, Grote Broer en Buurtinterventieteam, subsidieverzoeken, werkplannen, evaluatierapporten en protocollen.

- **Data-analyse**

Registraties projectorganisaties

De verschillende registratiesystemen van de projecten zijn gebruikt om gegevens over de bereikte doelgroepen van de projecten en over in- en uitstroom van jongeren te achterhalen.

Politieregistraties

Ten einde de ontwikkelingen op het gebied van overlast vast te stellen, werden de overlastmeldingen van de buurten in de Hoge Vucht bij de politie opgevraagd en geanalyseerd. De meldingen werden opgevraagd en gerapporteerd vanaf het jaar vóór invoering van de projecten en vergeleken met de overlastmeldingen na invoering van de projecten. Omdat overlastmeldingen afhankelijk zijn van seizoensinvloeden, werden deze gegevens per kwartaal gerapporteerd en vergeleken.

Registraties gemeente Breda

Er bleken binnen de gemeente Breda geen actuele registraties beschikbaar op het gebied van sociale cohesie. Hierover kon derhalve niet worden gerapporteerd.

- **Interviews**

Tevens werden interviews gehouden met sleutelpersonen: medewerkers van KICK, Grote Broer en Buurtinterventieteam, samenwerkingspartners, gemeente Breda, bewonersorganisaties en jongeren. In bijlage 3 is een overzicht van alle respondenten weergegeven.

- KICK: De oprichter en de andere medewerkers werden gezamenlijk geïnterviewd.
- Grote Broer: De coördinator en de twee jongerenwerkers zijn gezamenlijk geïnterviewd. Tevens werd een groepsinterview gehouden met een aan-

Noot 2 De gewenste resultaten zullen worden vastgesteld op basis van de doelstellingen van de verschillende initiatieven.

tal 'grote broers'.

- Buurtinterventieteam: De oprichter van het Buurtinterventieteam werd geïnterviewd. Tevens vond een groepsinterview plaats met een aantal buurtvaders.
- Samenwerkingspartners: De wijkagent van de Geeren werd samen met zijn leidinggevende geïnterviewd, de coördinator van het jongerenwerk in Breda Noord van SurPlus werd geïnterviewd, sleutelpersonen van woningcorporaties Singelveste Alleewonen, Laurentius en Wonen Breburg werden geïnterviewd, de directeur en trajectconsulent van Werk aan de Wijk en een aantal bewoners van de bewonersbelangenvereniging en van de Wijkraad Breda Noord OBN werden geïnterviewd.
- Gemeente: Bij een groepsinterview met sleutelpersonen van de gemeente Breda waren medewerkers van Veiligheid, Maatschappelijke Ontwikkeling plaats en de verbindingsregisseur voor de Hoge Vucht aanwezig. Telefonische interviews werden gevoerd met de Veiligheidsregisseur van Hoge Vucht en een sleutelpersoon van de afdeling Leerplicht.

1.3 Kader van projecten

Het KICK project wordt gefinancierd door de gemeente Breda vanuit Maatschappelijke Ontwikkeling, Veiligheid en Sociale Zaken. Het Grote Broer project wordt betaald uit bijdragen van de gemeente (FMO, Veiligheid en Sociale zaken) en de drie woningcorporaties Singelveste AlleeWonen, WonenBreburg en LaurentiusWonen. Het Buurtinterventieteam wordt ook gefinancierd door de gemeente (FMO en Veiligheid) en de woningcorporaties.

Stichting KICK werkt stedelijk en begeleidt jongeren vanuit de gehele stad. Grote Broer is aanvankelijk gestart in Geeren Noord en Geeren Zuid en heeft het werkgebied sinds kort uitgebreid met ook de andere wijken in de Hoge Vucht. Het Buurtinterventieteam is werkzaam in Geeren Noord en Geeren Zuid. Zie figuur 1.1 voor een overzicht van de wijken in Breda.

Figuur 1.1 De wijken van Breda

Structuur rondom projecten

Deze drie projecten vinden plaats binnen een bredere structuur van samenwerking tussen instanties, gemeente en projecten. In tabel 1.1 een overzicht van de betrokken partijen en een korte omschrijving van hun rol.

Tabel 1.1 Belangrijkste betrokken partijen bij de projecten

Partij	Rol
Maatschappelijke Ontwikkeling (gemeente)	Financiering KICK
Sociale Zaken (gemeente)	Financiering KICK, Grote Broer
Veiligheid (gemeente)	Financiering KICK, Grote Broer en Buurtinterventieteam
Leerplicht (gemeente)	Gebruiker van KICK voorzieningen
Fonds Maatschappelijke Ontwikkeling (gemeente)	Financiering Grote Broer en Buurtinterventieteam
Veiligheidsregisseur Breda Noord (gemeente)	Regie over veiligheid in Breda Noord, waaronder Hoge Vucht
Verbindingsregisseur Breda Noord (gemeente)	Regie over sociale cohesie in Breda Noord, waaronder Hoge Vucht
Singelveste- Alleewonen (woningcorporatie)	Medefinanciering Grote Broer en Buurtinterventieteam Partner bij Uitvoeringsoverleg, overleg Allochtonen aan Zet
Wonen Breburg	Medefinanciering Grote Broer en Buurtinterventieteam Partner bij Uitvoeringsoverleg, overleg Allochtonen aan Zet Eigenaar locatie Grote Broer
Laurentius Wonen	Medefinanciering Grote Broer en Buurtinterventieteam Partner bij Uitvoeringsoverleg
SurPlus Welzijn (welzijnsorganisatie)	Partner bij Uitvoeringsoverleg, wijkagenten/SET-overleg Medegebruiker buurthuis (buurtvaders)
Werk aan de Wijk	Zouden plaats kunnen bieden aan projectdeelnemers Grote Broer of Buurtinterventieteam in het kader van re-integratietrajecten Partner bij Uitvoeringsoverleg
Politie	Partner bij Uitvoeringsoverleg, wijkagenten/SET-overleg

Het in het schema genoemde Uitvoeringsoverleg, verdient enige toelichting. Het uitvoeringsoverleg Hoge Vucht is voortgekomen uit het Overlastoverleg over geheel Breda Noord. Gezien de problematiek in Hoge Vucht en de vele

partners en projecten in de wijk, is het Uitvoeringsoverleg Hoge Vucht in het leven geroepen. In dit maandelijkse overleg zijn alle uitvoerende partijen die in de Hoge Vucht werken vertegenwoordigd: uitvoerders van projecten zoals Grote Broer en Buurtinterventieteam, politie, woningcorporaties, verbindingregisseur, SurPlus, Werk aan de Wijk, Stadsbeheer en Maatschappelijke Ontwikkeling. Het overleg wordt voorgezeten door de veiligheidsregisseur. De focus van het overleg is breder geworden dan overlast alleen, waarbij ook aandacht is voor sociale cohesie. In het overleg wordt besproken hoe het gaat in de wijk, de problemen die spelen, en wordt afgestemd welke acties welke partijen ondernemen. Ook wordt maandelijks besproken welke activiteiten gepland zijn in de wijk en is men momenteel bezig een evenementenkalender te maken. Daarnaast heeft het overleg als doel het contact tussen alle uitvoerende partijen in Hoge Vucht te onderhouden en eventuele knelpunten of samenwerkingsproblemen tussen instellingen bespreekbaar te maken.

Naast het Uitvoeringsoverleg vindt er maandelijks overleg plaats tussen de politie (wijkagenten) en Surplus (SET) over overlastgevende jongeren. Tijdens dit overleg wordt onder andere de shortlistanalyse van de jeugdgroepen gedaan. Hierbij is sinds enige tijd op eigen verzoek ook Grote Broer aangeschoven.

1.4 Leeswijzer

In deze rapportage worden de drie projecten ieder in een apart hoofdstuk besproken waarbij eerst de doelstellingen en werkwijze zoals deze in documenten zijn vastgelegd worden weergegeven. Daarna wordt de werkwijze in de praktijk beschreven en de samenwerking van het betreffende project met samenwerkingspartners. Vervolgens presenteren wij de resultaten op het gebied van instroom en uitstroom, doelgroep en doelbereik en gaan we daarna in op aandachtspunten voor de toekomst. Ieder hoofdstuk wordt afgesloten met conclusies. In hoofdstuk 2 komt KICK aan bod, in hoofdstuk 3 Grote Broer en in hoofdstuk 4 het Buurtinterventieteam. In het laatste hoofdstuk geven we de overkoepelende conclusies en aanbevelingen.

2 KICK

2.1 Inleiding

Stichting KICK is in 2003 door Ad Verhulst opgericht. Verhulst ondervond tijdens zijn werk als jeugdreclasserder dat in Breda onvoldoende mogelijkheden beschikbaar waren om risicovolle jongeren zonder opleiding of werk een dagbesteding te bieden. Hij ervoer dit als fundamenteel probleem bij het werken aan een toekomst met deze jongeren. Verhulst ontwikkelde samen met een kennis van hem, die kickboksleraar was, een plan om deze jongeren op te vangen. Zo kwamen ze op het plan om KICK op te richten.

Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd:

- Documentenanalyse (analyse van beschreven doelstellingen, werkwijze en beoogde doelgroep)
- Praktijk (beschrijving van de uitvoering in de praktijk, registratie van werkzaamheden en supervisie en intervisie)
- Samenwerking
- Resultaten (instroom, bereikte doelgroep, resultaten en doelbereik, verbeterpunten en wensen)
- Conclusie

2.2 Documentenanalyse

Voor de documentenanalyse is van de volgende bronnen gebruik gemaakt:

- Evaluatie KICK 2008. Stichting KICK.
- Woorden die iets zeggen, daden die tellen. E. Izaac, Eindscriptie Hogeschool NTI, Juli 2007.
- Website Stichting KICK, www.kick-breda.nl

2.2.1 Doelstellingen

De algemene doelstelling van KICK is om jongeren tussen 13 en 23 jaar, die geen aansluiting vinden bij scholing en/of arbeid, te activeren en motiveren zodat zij opnieuw aansluiting vinden in de maatschappij door middel van onderwijs en/of werk. In de subsidiebeschikking van 2008 maakten KICK en de gemeente Breda afspraken over:

- Het aantal (40) en de doelgroep (minimaal drie Antilliaanse/Arubaanse) van te bereiken jongeren³
 - Het communiceren van de bijdrage van de gemeente Breda aan het project
 - Het versterken van de ketensamenwerking binnen Breda
- De afspraken over 2009 zijn hetzelfde gebleven.

Noot 3 In de subsidiebeschikking worden geen aantallen genoemd, deze doelgetallen heeft KICK zichzelf gesteld.

2.2.2 Beschreven werkwijze

Bij KICK wordt door middel van sport aan jongeren een dagvulling en daarvoor structuur aangeboden. De jongeren worden in groepsverband begeleid. KICK is vier dagen in de week van 09.30u tot 15.30u open. In de ochtend wordt gestart met een warming up en conditietraining. Daarna wordt er een Kickbokstraining of andere sportactiviteit gedaan. Na het douchen, luncht de groep gezamenlijk. In de middag wordt er een video opname gekeken van de ochtend, hebben ze bespreking met de groep of wordt bijvoorbeeld een documentaire gekeken op basis van verschillende thema's. Aan het einde van het dagprogramma wordt nog een uur gesport. Eens per week worden de jongeren in de groep beoordeeld door de trainers en hulpverleners, zowel op hun sportieve prestaties als ook op hun sterke en zwakke punten buiten KICK. De aspecten en criteria waarop de beoordeling plaatsvindt staan beschreven op een beoordelingskaart. Jongeren worden zowel op prestaties als op inzet beoordeeld. Per fase worden jongeren op verschillende vaardigheden beoordeeld.

Gefaseerd programma

- **Geel**
Jongeren beginnen bij KICK met een intake. Daarna starten ze direct het programma in de gele fase. In de gele fase zitten jongens met een laag competentieniveau, waarin de jongeren volgens KICK 'veranderbewust-zijn' dient te ontwikkelen. De gele fase is bedoeld om kennis te maken met de jongere en hem of haar te observeren en activeren. Het aanwennen van een dagritme is hierbij ook een doel. Een directieve benadering wordt gehanteerd bij het aanspreken van de jongere. Jongeren worden in deze fase onder andere beoordeeld op: op tijd komen, douchen na het sporten, afspraken doorgeven en afbellen.
- **Rood**
In de rode fase moet er sprake zijn van 'veranderbereidheid'. In deze fase zijn de jongeren weer actief geworden en in het dagritme gekomen. De jongeren moeten gaan ontdekken wat hun zwakke punten zijn. Langzaam moet het besef ontstaan dat ze hun gedrag zullen moeten veranderen. Jongeren worden in deze fase onder andere beoordeeld op: respect voor de groep, respect voor de leiding en positief gedrag buiten KICK.
- **Zwart**
In de zwarte fase is er volgens KICK sprake van 'verandervermogen'. Jongeren in de zwarte fase hebben voldoende motivatie om uit te stromen bij KICK richting school of werk. Na deze overstap krijgen ze nog wel nazorg vanuit KICK. Jongeren worden in deze fase onder andere beoordeeld op: voorbeeld zijn voor anderen, keuze maken school/werk en om hulp kunnen vragen.

Uitgangspunten

Uitgangspunten die de medewerkers van KICK hanteren bij hun begeleiding zijn onder andere:

- Jongeren beginnen met een 'schone lei' en worden aangesproken of krijgen feedback op wat er in het groepsproces gebeurt.
- Met sporten bouw je samen iets op, leer je elkaar kennen zonder woorden en maak je onbewust contact.
- Er wordt zo min mogelijk tijd besteed aan verslaglegging.

- De behoeften van de jongeren staan centraal. Wanneer KICK vanuit de eigen stichting geen passende hulp kan aanbieden zorgen ze voor toeleiding naar de juiste instantie.

2.2.3 Beoogde doelgroep

KICK is bedoeld voor jongeren tussen de 13 en 23 jaar, die geen aansluiting vinden bij scholing en/of arbeid. De reden van aanmelding is altijd motivatie zoeken om door te stromen richting school, werk of zorg.

De toelatingscriteria van Kick zijn:

- Een vaste woon- of verblijfplaats hebben.
- Maximaal 23 jaar oud zijn.
- Geen lange gevangenisstraf in het vooruitzicht hebben.
- Geen manifeste verslaving aan alcohol en/of drugs hebben.
- Geen gediagnosticeerde ernstige psychiatrische problematiek hebben.

KICK is een eerstelijns zorginstelling, die begeleiding kan bieden zonder indicatie van Bureau Jeugdzorg. Jongeren kunnen worden verwezen door één van de ketenpartners (leerplicht, (jeugd)reclassering of zorginstellingen) of melden zichzelf aan.

2.3 Werkwijze

2.3.1 Uitvoering

Bij de uitvoering van KICK zijn vijf medewerkers betrokken: één coördinator (de oprichter), twee medewerkers die vooral sporttrainer zijn en twee medewerkers die vooral pedagogisch werk doen. Bedoeling is dat uiteindelijk alle medewerkers allround worden; de medewerkers zijn zowel bekend met het sportieve programma dat KICK aanbiedt als met de pedagogische principes, zodat zij de jongeren op een pedagogisch verantwoorde wijze kunnen begeleiden.

Om bij KICK te kunnen werken moet je als persoon 'natuurlijk overwicht' hebben volgens de coördinator. Dit is nodig voor de omgang met de jongeren.

Het dagprogramma van KICK wordt uitgevoerd conform de beschrijving in de documenten.

Dagstructuur is bij KICK heel belangrijk. Op tijd komen is een voorwaarde voor jongeren om door te kunnen groeien binnen KICK. De jongeren moeten bij binnenkomst en vertrek de begeleiders elke dag een hand geven. Ook moeten de jongeren dagelijks hun stemming aangeven op de 'Aggressiethermometer' (een scorebord van 0-10). De score hierop wordt besproken met de jongere als het aandacht verdient.

Naast het aanwennen van een dagstructuur en discipline, is het de bedoeling dat de jongeren bij KICK vaardigheden erbij leren. Vanuit de sportlessen en de corveeklussen die de jongeren gedurende de dag doen, worden vaardigheden van de jongeren afgeleid en besproken tijdens de thema's in de middag en met name ook bij de beoordeling.

Bij KICK wordt bewust niet gestart met allerlei gesprekken, omdat de jongeren eerst gemotiveerd moeten raken. Door direct therapeutisch te zijn en allerlei gesprekken te willen voeren, denkt men de jongeren af te schrikken. Als de jongere zich verbeterd heeft, kan hij doorstromen van geel naar rood en krijgt hij een rood t-shirt. Jongeren stromen door naar een volgende fase als hij goed scoort op de aspecten die horen bij de fase. Om door te stromen naar de rode fase moet een jongere bijvoorbeeld een betere concentratie vertonen, meer discipline opbrengen, respect voor begeleiders, groep en ouders tonen en altijd op tijd komen. In de rode en zwarte fase worden jongeren naast hun gedrag binnen KICK ook beoordeeld op gedrag buiten KICK.

De begeleiders bij KICK onderhouden contacten met ouders of andere belangrijke personen uit het netwerk van de jongere. Hierdoor zijn ouders op de hoogte van de aanwezigheid van hun kind bij KICK, maar andersom wil KICK ook graag weten hoe het thuis gaat. Deze informatie nemen ze mee in de wekelijkse beoordeling van de jongeren.

Toeleiding naar school, werk en zorg

De toeleiding naar werk of school wordt uitgevoerd door de jeugdreclassering of leerplicht indien die betrokken zijn bij een jongere. KICK fungeert in deze gevallen met name als dagelijkse opvang/dagbesteding van de jongere. Als een jongere niet over dergelijke begeleiding beschikt, wordt vanuit KICK zelf actief gezocht naar school of werk. KICK onderhoudt ook actief contacten met andere projecten die op dit gebied werkzaam zijn zoals Matchkracht.

Toeleiding naar zorg wordt binnen KICK gecoördineerd door de pedagogisch medewerkers. Zij signaleren of een jongere meer hulp nodig heeft en zorgen dat de jongere een afspraak heeft met een hulpverlener. Deze afspraak kan ook bij KICK plaatsvinden.

Nazorg

Aan jongeren die uitstromen wordt op dit moment nauwelijks nazorg geboden. Reden hiervoor is een gebrek aan tijd, geld en personeel.

2.3.2 Registratie werkzaamheden

Jongeren die instromen bij KICK worden geregistreerd in een Excelbestand. Hierin staan de belangrijkste personalia (naam, geboortedatum, etnische achtergrond, adres, telefoonnummer). Ook wordt hierin genoteerd op welke datum jongeren starten en uitstromen, met hierbij de reden van uitstroom (onderwijs, werk, zorg, etc).

Daarnaast registreren de medewerkers van KICK op aanwezigheidslijsten dagelijks welke jongeren aanwezig zijn en eventuele praktische bijzonderheden voor de begeleiders (bijvoorbeeld jongere doet mee met ramadan, jongere mag niet roken, etc). Deze lijsten worden doorgestuurd naar de verwijzers van de jeugdreclassering en leerplicht zodat deze kunnen volgen of de jongere aanwezig is bij KICK.

Bij KICK worden standaard geen rapportages gemaakt over de jongere. Indien dit vanuit een bepaalde instantie wel wordt verlangd, wordt bij uitzondering een korte rapportage geproduceerd. Hierin beschrijft KICK alleen

feitelijkheden over de begeleiding (of een jongere aanwezig is, of hij meedoet met de activiteiten). Er wordt dus geen beoordeling van jongeren in de rapportage opgenomen.

2.3.3 Supervisie en intervisie

Bij KICK is geen sprake van een vaste supervisie en intervisiestructuur. Er wordt wel teamoverleg gehouden waarin aandacht is voor intervisievragen. Ook tussen het werk door raadpleegt men elkaar. Medewerkers geven echter aan dat meer aandacht voor intervisie en deskundigheidsbevordering wenselijk zou zijn. Op het gebied van deskundigheidsbevordering kan bijvoorbeeld gedacht worden aan voorlichting op het gebied van psychiatrische stoornissen door andere professionals.

2.4 Samenwerking

KICK werkt samen met alle instellingen die bij een jongere betrokken kunnen zijn. Vaste samenwerkingspartners zijn de jeugd- of volwassenreclassering (Bureau Jeugdzorg, Reclassering Nederland), de leerplichtambtenaren van de gemeenten, Karam (opvanghuis voor Marokkaanse jongeren), Matchkracht, Avisenna (hulpverlening).

De gemeente heeft de indruk dat de samenwerking tussen KICK en andere instanties soms beter zou kunnen. De samenwerking met de afdeling leerplicht van de gemeente is goed van de grond gekomen, maar met andere instanties zoals bijvoorbeeld SurPlus gaat dit minder gemakkelijk. Dit komt enerzijds door de houding van KICK die graag dingen op een eigen manier regelt, maar anderzijds hebben andere instanties soms de neiging weinig flexibel en coöperatief te zijn naar KICK, als nieuwe speler in het veld.

Ondanks dat Grote Broer een project is binnen KICK, is de samenwerking tussen beiden niet zo groot. Er is overlap in het personeel, maar in mindere mate in doelgroep.

2.5 Resultaten

2.5.1 Instroom jongeren

In 2008 stroomden 45 jongeren nieuw in bij KICK. Verder stroomden 17 jongeren door vanuit 2007. Hiervan werden 28 jongeren (45%) aangemeld door de leerplichtambtenaar, 20 jongeren (32%) door de (jeugd)reclassering, 6 jongeren (10%) meldden zichzelf aan. Nog eens 3 jongeren kwamen via zorginstellingen bij KICK terecht, één via een justitiële jeugdinrichting (JJl), één via de voogd. Van drie jongeren is niet bekend wie de verwijzer was.

In 2009 stroomden tot begin oktober 32 jongeren nieuw in bij KICK. Verder stroomden 10 jongeren door vanuit 2008. Vanuit de registraties komt naar voren dat de grootste groep jongeren via de leerplicht bij KICK kwam, namelijk 10 jongeren (24%). Zeven jongeren (17%) jeugdreclassering en leerplicht gezamenlijk, 6 jongeren (14%) werden aangemeld door de jeugdreclassering, 5 jongeren (12%) door het opvanghuis waar ze verbleven (bijvoorbeeld

Karam), 5 jongeren (12%) kwamen vanuit een JJI. Vijf jongeren (12%) meldden zichzelf aan, waarvan 2 jongeren daarnaast begeleiding hadden vanuit jeugdzorg en 2 jongeren vanuit leerplicht. Andere aanmelders in 2009 waren: zorginstellingen (1), voogd (1), BJZ (1) en wijkagent (1).

In totaal werden in 2008 dus 62 jongeren begeleid en in 2009 (tot oktober) 42. De ingestroomde jongeren in 2009 lijken een andere achtergrond te hebben dan de jongeren van 2008. Opvallend veel jongeren zijn afkomstig uit een opvanghuis of JJI.

2.5.2 Bereikte doelgroep

Van de in totaal 62 jongeren die in 2008 werden begeleid was 81% mannelijk. De gemiddelde leeftijd van de jongeren bij aanmelding was 16,3 jaar. Van de 42 jongeren die in 2009 werden begeleid was 83% mannelijk. De gemiddelde leeftijd van de jongeren bij aanmelding was 16,7 jaar. In bijlage 2 worden de in deze paragraaf genoemde achtergrondgegevens getoond in figuren. De leeftijd van de jongeren bij KICK was in 2008 en 2009 ongeveer hetzelfde, met een lichte neiging naar iets oudere jongeren in 2009.

Registratie van de etnische achtergrond van de jongeren wordt bij KICK gebaseerd op wat jongeren hierover zelf zeggen. Van de 62 jongeren bij KICK in 2008 voelden 40 jongeren (65%) zich Nederlander. Zeven jongeren (11%) voelden zich meer Marokkaans, 4 (6%) Antilliaans, negen jongeren (15%) was van overig niet-westerse achtergrond zoals Turks, Chinees, Columbiaans, Indonesisch en één jongere (2%) was van overige westerse achtergrond.

Van de 42 jongeren bij KICK in 2009 voelden 21 jongeren (50%) zich Nederlander. Tien jongeren (24%) voelden zich meer Marokkaans, twee (5%) Antilliaans, één (2%) Surinaams, zes jongeren (14%) waren van overig niet-westerse achtergrond zoals Turks, Iranes, Indonesisch en één jongere (2%) was van overige westerse achtergrond.

In 2009 zijn minder jongeren met een Nederlandse achtergrond bij KICK dan in 2008. Onder de allochtone jongeren was er niet één specifieke groep die in aandeel gestegen is.

De aanpak is volgens de medewerkers geschikt voor alle doelgroepen jongeren. Met Marokkaanse jongeren moet men wel alert zijn op subgroepvorming binnen KICK. De medewerkers letten hier scherp op en zorgen er bijvoorbeeld voor dat de jongeren Nederlands spreken met elkaar aan tafel.

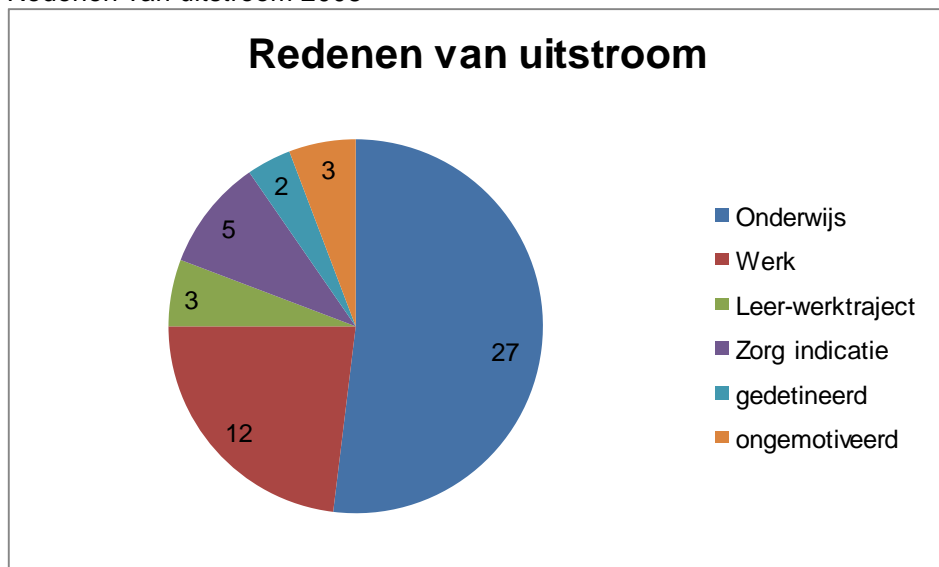
2.5.3 Resultaten (doelbereik)

KICK slaagt er goed in haar doelstellingen te bereiken. Er werden de afgelopen jaren voldoende jongeren bereikt (62 in 2008 en 42 in oktober 2009), zelfs meer dan de doelstelling van 40 jongeren. Jongeren uit alle etnische groepen werden bereikt.

KICK slaagt er bovendien in de jongeren vast te houden, want slechts 3 jongeren in 2008 en 2 jongeren in 2009 haakten af vanwege een gebrek aan motivatie.

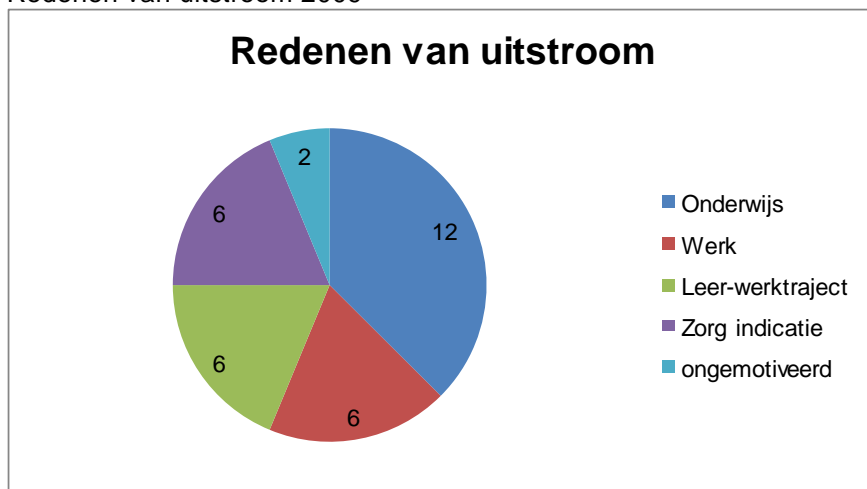
Van de jongeren die uitstroonden gingen de meesten weer naar school of aan het werk. Van de 49 in 2008 uitgestroomde jongeren, gingen 27 jongeren (55%) weer naar school, 12 jongeren (24%) aan het werk en gingen drie jongeren (6%) een leer-werktraject volgen. Vijf jongeren (10%) zijn door KICK doorverwezen naar een zorg instelling. Zie figuur 2.5 voor deze en overige redenen van uitstroom. Gegevens over de maatschappelijke situatie op langere termijn na uitstroom zijn niet beschikbaar.

Figuur 2.1 Redenen van uitstroom 2008

Van de 32 in 2009 uitgestroomde jongeren, gingen 12 jongeren (38%) weer naar school, zes jongeren (19%) aan het werk en zes jongeren (19%) een leer-werktraject volgen. Zes jongeren (19%) zijn door KICK doorverwezen naar een zorg instelling omdat daar indicatie voor was. Zie figuur 2.6 voor deze en overige redenen van uitstroom.

Figuur 2.2 Redenen van uitstroom 2009

In 2009 heeft relatief meer uitstroom plaatsgevonden naar leer-werktrajecten dan in 2008. Ook meer jongeren werden in 2009 doorverwezen naar zorg-

trajecten dan in 2008.

De meerwaarde van KICK volgens de betrokkenen is dat men erin slaagt om jongeren aan zich te verbinden die bij andere instanties uitvallen. Reden hiervoor is onder andere de laagdrempeligheid van KICK. Ook de hoge mate van outreachend werken en enthousiasme bij de medewerkers maken dit project tot een succes.

De gemeente is positief over de resultaten van KICK. Voor de afdeling leerplicht van de gemeente is met name belangrijk dat jongeren ergens direct terecht kunnen en van de straat af zijn. Bij KICK wordt hen een positieve ervaring meegegeven.

2.6 Aandachtspunten

Instroom doelgroep

De doelgroep van jongeren die bij KICK instromen is volgens betrokkenen heel breed. Er worden weinig jongeren geweigerd, hetgeen als positief wordt ervaren. Bij voorkeur komen de jongeren direct na de schooluitval binnen en kunnen vervolgens snel weer uitstromen. De jongeren die na januari – februari binnenkomen kunnen echter moeilijk doorstromen naar school of werk, omdat opleidingen niet starten na die periode. Doordat jongeren dan lang bij KICK blijven, wordt de groep soms heel vol (25 jongeren). De grote instroom bij KICK leidt soms tot een capaciteitsprobleem binnen de opvang, waardoor het voor het personeel te druk wordt.

De jongeren die in 2009 zijn ingestroomd, lijken gemiddeld wat zwaardere problemen te hebben dan de jongeren die in 2008 zijn ingestroomd. Dit kan worden afgeleid uit het feit dat een groter percentage naar hulpverlening uitstroomt.

Dit brengt volgens de gemeente als risico met zich mee dat een deel van de jongeren die aan KICK verbonden zijn of zich om de groep heen bewegen te veel antisociaal en/of crimineel zijn. Gevolg hiervan zou kunnen zijn dat ze een slechte invloed op andere jongeren in de groep kunnen hebben.

Financiën

Voor KICK is een gebrek aan structurele financiële middelen een probleem. KICK krijgt jaarlijks subsidie van de gemeente en dit wordt ieder jaar opnieuw bepaald. Wat KICK ook als lastig ervaart, is dat het budget vooraf moet worden begroot op bepaalde posten en niet aan andere dingen besteed kan worden. Er is een aantal zaken waarvoor nu incidenteel geld nodig zou zijn, die voor KICK belangrijk zijn, met name de verbouwing van de ruimte waar het kantoor en vergaderruimte voor het personeel is en de aanschaf voor een busje om activiteiten buiten te kunnen doen met de jongeren.

Ook de gemeente vindt de financiering een knelpunt. Aanvankelijk was afgesproken dat KICK na drie jaar zelfredzaam zou zijn en financiële middelen zelf zou verzorgen, maar dit blijkt niet haalbaar.

Personeel

Op het gebied van personeel spelen twee knelpunten. Ten eerste is het niet goed mogelijk om de personele inzet af te stemmen op de instroom. De bezetting qua jongeren wisselt sterk en de personele bezetting is stabiel. Hierdoor heeft KICK soms te maken met een groep van 8 jongeren, en soms met een groep van 25 jongeren, bij gelijke personele bezetting.

Het tweede knelpunt op het gebied van personeel ligt in de beperkte opleidings- en ontwikkelingsmogelijkheden voor het personeel.

Invulling KICK traject

Binnen de begeleiding van KICK zijn op dit moment nu weinig mogelijkheden voor sterk opleidings- of beroepsgerichte training en coaching voor de jongeren. Medewerkers geven aan dat het wenselijk zou zijn om meer gericht te zijn op voorbereiding van de jongeren op school of werk. De coaching en training op dit gebied zou zowel binnen als buiten KICK, in samenwerking met een andere organisaties, kunnen gebeuren.

Nazorg

De medewerkers van KICK zouden graag de mogelijkheid hebben om nazorg te kunnen verlenen aan de jongeren die uitstromen. Hier is op dit moment geen financiering voor. Het zou volgens de medewerkers goed zijn als ook jongeren die gestart zijn met school of werk regelmatig kunnen terugkeren naar KICK om hen extra te kunnen coachen of stimuleren. Ook samenwerkingspartners zien hierin een verbeterpunt

2.7 Conclusies

KICK heeft positieve resultaten behaald in de afgelopen jaren:

- 1 De medewerkers tonen grote inzet en betrokkenheid, waardoor positieve resultaten tot stand komen.
- 2 Ruim voldoende jongeren worden jaarlijks bij KICK binnengehaald.
- 3 De meeste jongeren die uitstroomden (81%) uit KICK, zijn naar school of aan het werk gegaan. De overige jongeren werden doorverwezen naar zorgtrajecten. Slechts weinig jongeren vielen uit het traject uit vanwege onvoldoende motivatie.
- 4 De gemeente beoordeelt KICK als een nuttig traject voor een moeilijke doelgroep, dat zeer waardevol is in aansluiting op de rest van het aanbod.

Naast deze positieve resultaten is een aantal aandachtspunten geconstateerd. De belangrijkste daarvan zijn:

- De financiering van KICK is niet structureel geregeld en voor wenselijke investeringen, zoals de verbouwing van de kantoorruimte, zijn onvoldoende financiële middelen.
- De betrokkenheid en inzet van de ervaren medewerkers is een belangrijke component van het succes van KICK. Het belang van deze mensen voor KICK is tevens een kwetsbaarheid van het project. Opleiding en deskundigheidsbevordering is belangrijk om de medewerkers voldoende ontwikkelmogelijkheden te geven. Hierbij valt te denken aan pedagogische bijscholing van de sporttrainers, en bijscholing op het gebied van herkenning van psychische en ontwikkelingsproblemen bij jongeren voor de pedagogisch medewerkers, gericht op de doorverwijzing van de jongeren van KICK naar zorg. Tevens kan worden nagedacht over meer samenwerking met Grote Broer op het gebied van personeel.

De wisselende instroom van jongeren in KICK en de vaste personele bezetting zorgen voor een grote wisseling in werkdruk voor het personeel. In drukke perioden is hierdoor volgens medewerkers niet altijd voldoende tijd voor alle gewenste activiteiten.

- Binnen KICK bestaat de wens de jongeren beter voor te bereiden op hun toekomstige opleiding of baan, omdat daar nu nog te weinig mogelijkheden voor zijn binnen KICK. In dat kader zou KICK gezien kunnen worden als een voortraject van een re-integratietraject waarbij de meer arbeids- en opleidingsgerichte coachingsdoeleinden uitbesteed worden aan andere, gespecialiseerde instellingen. Met dit type instanties zou KICK de samenwerking moeten versterken. Hierdoor kunnen de medewerkers van KICK blijven doen waar hun kracht in ligt, jongeren aan zich verbinden en motiveren voor een vervoltraject.
- De doelstellingen die door de gemeente verbonden zijn aan de financiering van KICK zijn niet goed meetbaar. KICK heeft reeds een concreet aantal trajecten aan de doelstellingen toegevoegd. Het herformuleren van de doelstellingen in de subsidiebeschikking is echter wenselijk, zodat er ook duidelijker op resultaten gestuurd kan worden.
- Zorgen over de ernst van de problematiek van jongeren binnen KICK speelt bij de gemeente in groeiende mate. Enerzijds denkt de gemeente dat het risico bestaat dat jongeren met een ernstiger antisociale of criminele achtergrond de andere jongeren negatief beïnvloeden. Voorts lijkt de doelgroep ook qua psychische problematiek steeds ernstiger te worden, volgens de resultaten van 2009. Daaruit bleken onder andere meer aanmeldingen vanuit JJI en opvanghuizen en meer toeleiding naar zorg.
- Zowel de medewerkers als de gemeente geven de behoefte aan de jongeren ook op langere termijn te kunnen volgen en zorg te bieden. Hiervoor is binnen de huidige capaciteit geen ruimte. Het verdient aanbeveling om voor een bepaalde groep uitgestroomde jongeren te achterhalen hoe het hen op de langere termijn vergaan is en of de behoefte bestaat binnen deze groep aan nazorg en voor welk gedeelte van de groep dit geldt.

Vergelijkbare projecten in Nederland

Projecten die vergelijkbaar zijn aan KICK bestaan eigenlijk niet. Er bestaan wel dagprogramma's voor jongeren die geen dagbesteding hebben, waarbij sport een onderdeel is, maar deze zijn vaak in het kader van (psychiatrische) behandeling, zoals bijvoorbeeld de forensische dagbehandeling van de Bascule. Het project dat het meest in de buurt komt van KICK is SportIt, een project in Amsterdam voor jongeren die (dreigen) uit te vallen uit school. Ook hier wordt sporten gecombineerd met het aanleren van sociale vaardigheden. Groot verschil is dat het een naschools programma is, uitgevoerd door docenten en jongerenwerkers die als coach fungeren. Vanuit een evaluatie van dit traject, bleek dat het effectief was in het tegengaan van schooluitval. Succesfactor was vooral dat het sporten goed aansloot bij de interesses van de jongeren. Tot slot is Nieuwe Perspectieven een goed uitgewerkte methodiek die door heel Nederland wordt ingezet onder andere om jongeren toe te leiden naar school of werk (naast andere doelen, zoals preventie van crimineel gedrag).

Lessen die uit deze projecten getrokken zouden kunnen worden zijn:

- Het opstellen duidelijke doelen samen met de jongere bij aanvang van het traject blijkt een succesfactor voor dit type projecten en maakt het tevens mogelijk de resultaten beter te monitoren.
- Jongeren met ernstige problematiek (criminaliteit, psychiatrie of verstandelijke beperkingen) worden bij voorkeur uitgesloten en doorverwezen naar meer specialistische behandeling of begeleiding.

3 Grote Broer

3.1 Inleiding

Grote Broer is een project dat in 2008 is opgezet binnen Stichting KICK om de jongerenoverlast in Hoge Vucht aan te pakken. De opzet is dat jongeren onder begeleiding van jongerenwerkers de straat op gaan om jongere kinderen aan te spreken en bezig te houden door middel van activiteiten. Jongeren kunnen zichzelf aanmelden als grote broer, of worden doorverwezen door ketenpartners.

Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd:

- Documentenanalyse (analyse van beschreven doelstellingen, werkwijze en beoogde doelgroep).
- Praktijk (beschrijving van de uitvoering in de praktijk, registratie van werkzaamheden en supervisie en intervisie).
- Samenwerking (samenwerking met politie, woningcorporaties, SurPlus en Buurtinterventieteam).
- Resultaten (instroom, bereikte doelgroep, resultaten en doelbereik, verbeterpunten en wensen).
- Conclusie.

3.2 Documentenanalyse

Voor de documentenanalyse is van de volgende bronnen gebruik gemaakt

- Grote Broer project Noord. Plan van Aanpak. November 2007
- Evaluatie Grote Broer 2008, Stichting KICK

3.2.1 Doelstellingen

De doelstellingen van Grote Broer zoals beschreven in de documenten zijn:

- 1 Het bevorderen van veiligheid in de wijk en het voorkomen van overlast.
- 2 Dertig jongeren per jaar aan Grote Broer verbinden.
- 3 Jongeren weer toekomstperspectief bieden.
- 4 Verbeteren van sociale cohesie in de wijk.

3.2.2 Beschreven werkwijze

Het team van project Grote Broer bestaat uit een coördinator en twee jongerenwerkers, die een groep 'grote broers' begeleiden. Grote broers zijn jongeren uit de buurt die de straat op gaan en contact leggen met jongere jeugd. Op deze manier proberen de grote broers overlast te signaleren en te voorkomen. Ze hebben een signalerende, corrigerende en voorbeeldgevende functie.

Grote Broer werkt vanuit een locatie in de wijk Geeren-Noord. De grote broers gaan in herkenbare kleding op fietsen vijf dagen per week de straat op tussen 16.00 uur en 21.00 uur. Ze zijn bereikbaar via een portofoon, waarmee ze contact kunnen zoeken met hun begeleiders. Als de grote

broers op straat tegen geweld of ander crimineel gedrag aan lopen, moeten zij contact opnemen met hun begeleiders. Wanneer sprake is van structurele overlast of zorgwekkend gedrag, neemt de begeleider van de grote broer contact op met de ouders en de betrokken ketenpartners. Bevindingen van de grote broers en begeleiders worden teruggekoppeld in het wijknetwerk.

De grote broers kunnen door middel van hun medewerking aan het project een vergoeding verdienen en een contract krijgen bij Werk aan de Wijk, waar ze klussen in de wijk kunnen uitvoeren in ruil voor geld. De jongeren worden volgens het projectplan begeleid in het vinden van school of werk. Jongeren verdienen vijf euro per dag dat ze meewerken met Grote Broer.

Uitgangspunten

De belangrijkste uitgangspunten die de medewerkers en vrijwilligers van Grote Broer hanteren bij hun aanpak zijn:

- De grote broers hoeven niet vanuit een autoritaire houding te handelen omdat de jongere kinderen tegen hen op kijken
- De grote broers bouwen een relatie op met de kinderen in de wijk omdat ze dagelijks aanwezig zijn
- De grote broers fungeren als rolmodel voor de jongere jeugd

Een specifieke methodiekbeschrijving van Grote broer is niet beschikbaar.

3.2.3 Beoogde doelgroep

Volgens het projectplan zijn grote broers jongeren tussen de 17 en 23 jaar uit de buurt zonder opleiding of werk. De doelgroep die op straat beoogd wordt te bereiken zijn kinderen tussen de 6 en 17 jaar die op straat spelen en overlast kunnen veroorzaken.

3.3 Werkwijze

3.3.1 Uitvoering

Het werkgebied van Grote Broer is Hoge Vucht (de Geeren, Wisselaar, Biesdonk). Ze zijn begonnen in de Geeren, maar later uitgebreid naar andere buurten.

Werkzaamheden medewerkers

De werkzaamheden van de jongerenwerkers bestaan uit:

- het werven van grote broers op straat. Dit doen ze door jongeren aan te spreken maar vaak komen jongeren zelf naar de jongerenwerkers toe;
- begeleiden van de grote broers;
- straatrondes maken, 'kleine broertjes'⁴ corrigeren;
- begeleiden van activiteiten.

Noot 4 Bij Grote Broer worden de jongeren die op straat worden getroffen van tussen de 6 en 17 jaar oud 'kleine broertjes' genoemd.

De coördinator van Grote Broer neemt vooral de contacten met het netwerk voor zijn rekening, organiseert activiteiten en houdt zich bezig met toeleiding naar school/werk of zorg als dit nodig is via zijn contacten.

De jongerenwerkers van Grote Broer zijn normaliter vijf dagen per week tussen 13.00 uur en 19.00 uur werkzaam⁵. Zij passen hun werktijden echter aan als activiteiten (zoals voetbalwedstrijd tussen buurtbewoners, uitjes met de jongeren of buurtfeesten) plaatsvinden, ook als deze in het weekend zijn. Op verzoek van de gemeente kan Grote Broer de tijden op straat aanpassen. Tijdens de ramadan werden bijvoorbeeld de straatrondes later uitgevoerd, omdat de Marokkaanse jongeren tussen 19.00 uur en 21.00 uur aan het eten waren.

De coördinator van Grote Broer is tevens werkzaam als pedagogisch medewerker bij KICK. Er wordt gestreefd naar een standaard bezetting van twee personeelsleden per dag, maar dit lukt niet altijd. Met name in vakantie periodes is het soms moeilijk om bezetting te organiseren. Grote Broer blijft echter wel open tijdens vakanties, zij het op halve kracht.

Van maandag tot en met vrijdag komen de jongens vanaf 15.00 uur binnen bij Grote Broer. De jongens hebben geen vaste dagen waarop ze komen en zijn niet verplicht om te komen. Sommige jongeren komen dagelijks, anderen een paar dagen per week. Ze verzamelen bij de Grote Broerlocatie en trekken dan de herkenbare Grote Broer kleding aan om samen met de jongerenwerkers de straat op te gaan. Soms gaan ze met zijn allen, soms delen ze zich op in groepjes. Dit hangt af van het aantal grote broers op die dag en de wijken die zullen worden bezocht. In ieder geval gaan twee grote broers boodschappen doen voor het avondeten. Rond 17.30 uur keren de grote broers terug naar het huis, waar om 18.00 uur gezamenlijk wordt gegeten. Daarna gaan sommige jongens naar huis of naar bijvoorbeeld sporttraining. Jongens die nog niet naar huis gaan, gaan de straat weer op tot 21.00 uur.

Aanpak op straat

De grote broers lopen en fietsen iedere dag op straat in de Hoge Vucht. De wijken en buurten die worden bezocht worden afgewisseld. Als ze kleinere jongens tegenkomen, spreken ze hen aan en proberen een activiteit met hen te ondernemen. Ze gaan bijvoorbeeld vaak voetballen. Als kinderen al aan het spelen zijn, sluiten de grote broers soms aan bij wat ze aan het doen zijn. Als de kinderen iets uithalen dat overlast veroorzaakt, spreken de grote broers hen aan.

De grote broers geven aan dat zij het niet moeilijk vinden om de kinderen aan te spreken op straat. Ze spreken de kinderen op een 'laagdrempelige' manier aan. Hiervoor zijn geen regels of richtlijnen opgesteld. De begeleiders geven hierin geen expliciete aanwijzingen. De grote broers hebben een natuurlijk overwicht op de jongere omdat ze ouder zijn en door hun 'grote broer-schap'. Jongere kinderen kijken op tegen grote broers en vragen soms of ze er al bij mogen horen. De jongeren die meer de leeftijd van de grote broers hebben zijn moeilijker te benaderen. De grote broers spreken deze jongeren ook aan als ze overlast veroorzaken, maar tot op zekere hoogte.

Noot 5 De ene jongerenwerker werkt 3 dagen voor Grote Broer, de ander 4 dagen.

"We zijn geen politieagenten." Soms laten ze het aanspreken van de grotere jongens over aan de jongerenwerkers. Er zijn echter ook een aantal "rotte appels" die zich door niemand laten aanspreken, ook niet door de jongerenwerkers.

Als strafbare feiten worden geconstateerd door Grote Broer wordt dit meestal overgelaten aan de politie, maar vechtpartijen op straat worden meestal niet aangegeven maar opgelost door de jongerenwerkers die deze opstootjes vaak gemakkelijk kunnen blussen.

In de werkwijze in de documenten staat beschreven dat indien nodig ook ouders van overlastgevende jongeren worden aangesproken. Dit gebeurt in de praktijk niet.

Er bestaan geen huisregels binnen Grote Broer. De grote broers hebben het over "ongeschreven regels", waarvan iedereen weet dat ze gelden binnen Grote Broer. Normaal gedrag wordt volgens de grote broers van elkaar overgenomen.

Activiteiten

Naast de dagelijkse werkzaamheden, organiseren de grote broers regelmatig activiteiten in de buurt. Voorbeelden zijn het pannenkoeken bakken in het bejaardentehuis, wandelen met bejaarden, een voetbalwedstrijd tussen buurtvaders, buurtbewoners en grote broer en een sportdag voor basisschoolkinderen.

Ook worden soms activiteiten voor de grote broers zelf georganiseerd door de jongerenwerkers. Voorbeelden hiervan zijn dagjes naar een pretpark, het weerstand bieden aan de ME bij een oefening of meelopen op een veiligheidsdag van de PvdA.

Aanmelding jongeren

Als een jongere zich wil aansluiten bij Grote Broer, bekijken de jongerenwerker en de coördinator of zij de jongere vinden passen bij het project. Jongeren die criminele activiteiten ondernemen en vaak overlast veroorzaken (jongeren die in Breda harde kernjongeren worden genoemd), kunnen zich niet aansluiten bij Grote Broer. Dit vindt men (medewerkers en gemeente) geen goede uitstraling geven naar de andere jongeren en buurtbewoners.

Als 'harde kern' jongeren toch langskomen voor hulp, worden de contacten gebruikt om hen door te verwijzen. Ook op straat wordt soms wel contact gelegd met deze jongeren. Grote Broer wil graag zicht houden op deze groep jongeren en houdt daarom vinger aan de pols.

De medewerkers van Grote Broer bepalen of een jongere past binnen het project op basis van hun indruk van de jongere. Ze baseren zich hierbij op hun eigen ervaringen met de jongeren op straat en op informatie die ze van de grote broers krijgen. Ook worden jongeren regelmatig besproken in het wijkagenten/SET-overleg. Hierin vraagt de coördinator van Grote Broer regelmatig hoe de politie denkt over de geschiktheid van een jongere voor Grote Broer.

Toeleiding zorg en school/werk

Eén van de doelstellingen van Grote Broer is de toeleiding van kansarme jongeren naar school of werk. In de praktijk hebben de meeste jongeren die zich aansluiten bij Grote Broer reeds een dagbesteding. Er komen ook jongeren bij Grote Broer die geen dagbesteding hebben. Sommigen van hen sluiten zich aan bij Grote Broer, anderen worden door de coördinator doorverwezen naar een andere instantie.

Als het jongeren betreft die zelf grote broer zijn/worden gaat de coördinator actief aan de slag om iets te vinden voor de jongere. Soms worden ze verwezen naar KICK. De coördinator is tevens werkzaam bij KICK en heeft vanuit deze functie veel contacten met school en werkplekken en instanties die jongeren helpen weer aan de slag te gaan, zoals Get Started.

Als jongeren andere zorg of begeleiding nodig hebben, wordt dit opgepakt door de coördinator die rond gaat kijken binnen het netwerk van Grote Broer naar welke instantie de jongere doorverwezen zou kunnen worden.

3.3.2 Registratie werkzaamheden

Grote Broer registreert de jongeren die zich aansluiten bij het project in een Excel bestand, vergelijkbaar met dat van KICK. Hierin staan de belangrijkste personalia (naam, geboortedatum, etnische achtergrond, adres, telefoonnummer). Ook wordt hierin genoteerd op welke datum jongeren starten en uitstromen, met hierbij de reden van uitstroom indien bekend.

Ook wordt dagelijks een lijst bijgehouden van de jongeren die aanwezig waren, de wijken die bezocht zijn door de grote broers en welke bijzonderheden naar voren kwamen.

3.3.3 Supervisie en intervisie

De medewerkers van Grote Broer werken vanuit hun eigen ervaring als bewoner van de wijk en (voormalig) jongere op straat. De twee jongerenwerkers kickboksen beiden op hoog niveau, hetgeen hen status bij de jongeren verschaft. Daarnaast heeft één van de jongerenwerkers een sociale MBO opleiding gevolgd. De andere jongerenwerker heeft een militaire achtergrond, hetgeen volgens hem goed van pas komt bij Grote Broer. Beide mannen komen zelf uit dergelijke 'probleem'wijken en kennen het leven op straat. Ze geven aan dat dit een belangrijke eigenschap is die nodig is om aan te sluiten bij de jongeren. "We moeten de mensen in deze wijk kunnen begrijpen, begrijpen wat ze meemaken." Eén van de jongerenwerkers is Marokkaans en spreekt daarom de taal van veel van de jongeren die ze op straat tegenkomen.

Binnen het team vindt één keer per week intervisie plaats. Hierbij is ook Ad Verhulst aanwezig, de oprichter van KICK. Ook met de grote broers wordt sinds kort teamoverleg gepleegd. Dit overleg vindt eens per drie weken plaats.

3.4 Samenwerking

3.4.1 Samenwerking met politie

Grote Broer werkt samen met de politie om de overlast in de wijk te verminderen. Zij voeren structureel overleg met elkaar in het brede uitvoeringsoverleg maar ook in het wijkagenten/SET-overleg schuift de coördinator van Grote Broer regelmatig aan. Problemen waarbij duidelijk criminaliteit speelt, horen niet door Grote Broer aangepakt te worden, maar door de politie. Grote Broer moet zich meer richten op de overlastgevende en hinderlijke⁶ jongeren in de wijk, de zogenaamde 'meelopers'. Door deze tweedeling is nauwelijks sprake van overlap in het werk van de politie en Grote Broer, maar zijn ze aanvullend aan elkaar. De politie benadrukt dat door de aanpak van Grote Broer, het werk van de politie zich meer kan concentreren op de criminaliteit.

De politie geeft aan dat Grote Broer strafbare feiten in principe aan de politie meldt, maar dat het niet nodig is dat alle misdrijven en overtredingen via deze weg bij de politie terecht komen. De andere positie van Grote Broer in de wijk maakt het niet wenselijk is als zij als een soort opsporingsambtenaar in de wijk optreden. De informatie die de politie op dit moment van Grote Broer krijgt wordt als voldoende beschouwd.

Medewerkers en grote broers zelf geven aan dat ze bij het constateren van strafbare feiten de politie inschakelen. Alleen bij vechtpartijen op straat kunnen de jongerenwerkers vaak zelf ingrijpen, door hun forse gestalte.

In het overleg met de wijkagenten worden ook individuele jongeren besproken, onder andere om af te stemmen hoe de politie denkt over het betrekken van bepaalde jongeren als grote broer.

Grote Broer doet in sommige gevallen op aangeven van de politie gerichte rondes in bepaalde buurten of straten waar zich overlast afspeelt. Deze informatie komt via de coördinator bij de grote broers terecht. Terugkoppeling van de bevindingen van Grote Broer gebeurt in de overleggen. Grote Broer en de politie gaan soms ook samen de wijk in, om overlastplekken te bekijken of jongeren aan te spreken.

3.4.2 Samenwerking met woningcorporaties

Drie woningcorporaties bezitten en verhuren woningen in de Hoge Vucht: Singelveste AlleeWonen, Wonen Breburg en Laurentius. Laurentius heeft in de Hoge Vucht alleen huizen in de buurt Wisselaar, een buurt waar relatief weinig overlast plaatsvindt. Met name Geeren Noord en Zuid waar de twee andere corporaties woningen bezitten, hebben te maken met de overlast en het project Grote Broer. De corporaties financieren een gedeelte van Grote Broer.

Zowel Singelveste AlleeWonen als Laurentius hebben Grote Broer een aantal keren ingezet bij incidenten en hebben daarmee positieve ervaringen opgedaan. Sommige functionarissen bij woningcorporaties zetten Grote Broer minder graag in en zijn minder positief over hun optreden.

Noot 6 Volgens de shortlistmethodiek van bureau Beke worden jeugdgroepen beoordeeld en systematisch gecategoriseerd in hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen (in volgorde van ernst).

De relatie die de corporaties hebben met de jongeren bij Grote Broer als huurder en verhuurder, belemmert het aangaan van een nieuwe verstandhouding omdat van beide kanten soms wantrouwen bestaat.

Aandachtspunt binnen de samenwerking met de woningcorporaties is de terugkoppeling die Grote Broer geeft naar aanleiding van de rondes. Zowel Laurentius als Wonen Breburg geven aan dat ze graag meer terug zouden horen over wat de grote broers aantreffen in de wijk. Ook de meer algemene communicatie (bijvoorbeeld over activiteiten, sponsoring, stageplaatsen) tussen Grote Broer en de corporaties kan volgens sommigen beter. Grote Broer is volgens hen goed in het vragen van gunsten, maar gaat daar niet altijd op een prettige manier mee om.

3.4.3 Samenwerking met SurPlus en SET

De contacten met SurPlus Welzijn waren moeizaam in het begin. SurPlus werkt volgens Grote Broer vooral aanbodgericht waar Grote Broer erg flexibel kan werken, en vraaggericht, omdat ze een kleine organisatie zijn. Bovendien overlappen de werkzaamheden van beide organisaties gedeeltelijk.

Deze overlap bestaat met name op het vlak van het jongerenwerk van SurPlus. Hierbij hebben zij te maken met dezelfde jongeren als die Grote Broer tegenkomt op straat. Ze 'vissen deels in dezelfde vijver'. Hierbij wordt aangegeven dat het soms wel een concurrentiestrijd lijkt om jongeren binnen te halen, in het buurthuis of bij Grote Broer.

Mede daardoor speelde er wantrouwen van beide kanten, waardoor men niet bereid was informatie over jongeren te delen. Inmiddels is, op initiatief van beide organisaties, de samenwerking verbeterd.

Het werk van SET en Grote Broer overlapt niet. SET heeft een volledig andere werkwijze dan Grote Broer (meer grondig, analyserend en structurele aanpak van overlast) en wordt op een andere wijze ingezet.

De grote broers zelf geven aan SET niet te kennen en hen nooit tegen te komen op straat.

Grote Broer neemt sinds enige tijd deel aan het wijkagenten/SET-overleg. Dit overleg wordt door de politie en SET vooral gebruikt om overlastgevende groepen te duiden, door middel van de shortlistanalyse. Naar aanleiding van de informatie die politie en SET uitwisselen in dit overleg, kan SET rapportages schrijven over de groepen. De rol en meerwaarde van Grote Broer in het overleg zijn niet duidelijk.

3.4.4 Samenwerking met het buurtinterventieteam

De contacten tussen de coördinatoren van Grote Broer en het buurtinterventieteam zijn erg goed. Ze hebben regelmatig (wekelijks of zelfs vaker) contact over wat er speelt in de wijken en stemmen af wie welke actie onderneemt. De jongerenwerkers van Grote Broer hebben geen structureel contact met de buurtvaders. Hun input komt via de coördinator. Het contact tussen de grote broers en de buurtvaders vindt vooral plaats tijdens de activiteiten die worden georganiseerd. Tijdens de rondes in de wijk komen de deelnemers en medewerkers van de twee projecten elkaar soms tegen.

3.5 Resultaten

3.5.1 Instroom jongeren

In 2008 (vanaf 13 april) zijn 22 jongeren ingestroomd. In 2009 zijn tot begin oktober 9 nieuwe jongeren gestart bij Grote Broer en 15 jongeren doorgestroomd vanuit 2008. Er is geen zicht op de wijze waarop de jongeren bij Grote Broer binnenkomen, dit wordt niet geregistreerd.

3.5.2 Doelgroep

De gemiddelde leeftijd van de jongeren die in 2008 bij Grote Broer instroomden was bij instroom 17,6 jaar. In 2009 (op 1 januari) waren de grote broers gemiddeld 17,9 jaar. Van de jongeren die zich tot nu toe bij Grote Broer hebben aangesloten waren drie (10%) van Nederlandse afkomst, acht (26%) Marokkaans, elf (35%) Surinaams en drie (10%) Antilliaans. Zes (19%) jongeren waren overigen niet-westers allochtoon zoals Somalisch, Ghanees en Sri Lankees. Zie bijlage 2 voor een weergave van deze cijfers.

3.5.3 Resultaten (doelbereik)

Instroom/bereikte jongeren

Grote Broer is er niet in geslaagd om jaarlijks dertig jongeren binnen te halen, zoals in de doelstellingen omschreven is.

Bij Grote Broer hebben zich vooral positieve jongeren aangesloten. Dit is volgens de medewerkers de bedoeling, omdat deze jongeren een goed voorbeeld kunnen geven aan de kleine broertjes. Het aantrekken van risicjongeren, met als bedoeling ze de positieve kant op te leiden, wordt bewust in beperkte mate gedaan. Er kunnen niet teveel risicjongeren tegelijk bij Grote Broer aangesloten zijn, omdat ze dan een negatieve invloed op de andere grote broers zouden kunnen hebben het imago van Grote Broer zouden kunnen schaden.

De grote broers vinden het leuk om deel te nemen aan het project en zijn daar trots op. Ze hebben een vriendengroep binnen het project, 'een tweede huis'.

Verminderen overlast

De ervaringen van de betrokken partners van Grote Broer zijn overwegend positief. Volgens verschillende partijen (waaronder politie en woningcorporaties) is de overlast in de wijken Geeren-Noord en Geeren-Zuid 'drastisch' afgenomen. De politie ervaart dat er meer rust is in de wijk en dat bewoners zich veiliger voelen. Ook uit de cijfers van de wijkscan blijkt het aantal incidentmeldingen in De Geeren afgenomen te zijn, maar ook bepaalde misdrijven, zoals inbraken zijn verminderd.

De grote broers zelf geven aan dat ze soms wel melding maken van overlast of misdragingen bij de politie, maar vinden dit eigenlijk niet hun rol. De jongeren waar ze contact mee hebben op straat zijn onder andere hangjonge-

ren. De activiteiten van Grote Broer houdt hen van de straat af. Resultaat is onder andere dat een aantal voormalige jongeren die in de top 20 van overlastgevers stonden, nu zich hebben aangesloten bij grote broer en zich positief inzetten voor de wijk.

Kanttekening hierbij is dat bewoners deze verminderingen niet altijd ervaren. Zij ervaren nog altijd regelmatig ernstige overlast. Dit wordt ook gemeld bij de woningcorporatie⁷. Ze geven aan dat de lichte overlast door de jongere kinderen wel wat afgenomen lijkt in de afgelopen periode.

Politieregistraties

De politieregistraties in de Hoge Vucht laten een wisselend beeld zien (zie bijlage 1 voor een volledig overzicht van incidenten en meldingen). Sinds de inzet van Grote Broer⁸ is in Geeren Zuid een daling van overlastmeldingen te zien⁹ (zie tabel 4.1). In Geeren Noord heeft zich ook een afname van overlast voorgedaan, echter pas vanaf het najaar/winter van 2008-2009. In Biesdonk lijkt de overlast echter toegenomen te zijn het afgelopen jaar (vergelijk voorjaar/zomer 2007 en 2008 met voorjaar 2009). In de Wisselaar is relatief weinig sprake van overlast en zijn geen ontwikkelingen te zien. Wat de relatie is tussen de inzet van het project Grote Broer en deze overlastmeldingen kan uit deze gegevens niet worden opgemaakt.

Tabel 4.1 Meldingen bij de politie van 'overlast door jongeren' in Hoge Vucht

Buurt	Voor- jaar/zomer 2007	Na- jaar/winter 2007- /2008	Voorjaar/ zomer 2008	Na- jaar/winter 2008-/2009	Voor- jaar/zomer 2009
Geeren Noord	45	24	50	15	16
Geeren Zuid	19	9	9	8	5
Biesdonk	23	19	22	26	33
Wisselaar	11	4	9	4	8

Start Grote Broer

Meerwaarde

De meerwaarde van de aanpak van Grote Broer op het gebied van overlastvermindering is ten eerste de andere 'ingang' die zij hebben bij de jongeren op straat. Zij kunnen om die reden overlast gevende jongeren op een andere manier aanspreken dan de politie. Ander gevolg van de ingang die Grote Broer heeft op straat is dat via het straatwerk veel informatie over de jongeren in de wijk wordt verzameld die anders niet bekend zou zijn. De jongerenwerkers en grote broers zijn goed op de hoogte van wat in de wijk gebeurt en kunnen deze informatie delen met andere ketenpartners.

Noot 7 Met name Wonen Breburg heeft veel met overlast te maken omdat zij veel woningen bezitten in de Geeren.

Noot 8 Hierbij dient rekening gehouden te worden dat het Buurtinterventieteam tegelijkertijd is gestart in Geeren Noord en Geeren Zuid.

Noot 9 Hierbij moet een vergelijking worden gemaakt tussen overeenkomstige perioden; voorjaar/zomer perioden kunnen niet met najaar/winter perioden vergeleken worden, omdat overlast dan sowieso minder is.

Een andere meerwaarde ten opzichte van het andere aanbod is dat Grote Broer heel laagdrempelig is. Voor de gemeente of corporaties is één telefoontje voldoende om Grote Broer in te zetten, waarna er snel actie wordt ondernomen. Volgens de samenwerkingpartners is een dergelijke flexibele aanpak belangrijk omdat jeugdoverlast dynamisch is en zich snel verplaatst en verandert.

Ten opzichte van bewoners is het voor Grote Broer gemakkelijker om met hen over overlastmeldingen te communiceren dan wanneer de politie dat doet. Bewoners durven bij de politie niet altijd meer melding te maken omdat ze bang zijn voor represailles.

Een derde meerwaarde van Grote Broer is dat ze iedere dag in de wijk op straat aanwezig zijn. Hierdoor zijn ze snel op de plaats van bestemming, werken ze preventief en bereiken een andere doelgroep dan het reguliere welzijnswerk (namelijk die op straat in plaats van in het buurthuis).

De politie vindt Grote Broer onmisbaar als partner in de wijk. Door Grote Broer kan de politie zich focussen op een belangrijke andere taak, de aanpak van criminaliteit.

Toeleiding school/werk

Het bieden van een toekomstperspectief aan de jongeren bij Grote Broer is minder goed geslaagd. Dit komt in de eerste plaats omdat Grote Broer niet alleen jongeren zonder school of werk aanneemt. In totaal zijn twaalf jongeren uitgestroomd uit Grote Broer (38% van de totale instroom). Weliswaar hebben negen van deze jongeren school of werk, maar een deel van deze jongeren volgde al een opleiding of had al werk.

Zowel de gemeente als de medewerkers van Grote Broer geven aan dat het toeleiden, van jongeren die dat nodig hebben, naar scholing en werk beter zou kunnen.

Grote Broer geeft aan dat de focus enigszins verschoven is van het toeleiden naar school of werk, naar straatwerk en het vergroten van sociale cohesie in de wijk. Voor de gemeente is de toeleiding naar school of werk echter nog steeds een belangrijk doel, waaraan meer aandacht besteed moet worden. Jongeren zouden eerder moeten doorstromen vanuit Grote Broer en niet onbeperkt verbonden zouden moeten blijven aan het project. Er moet een groeiproces in zitten, waarbij de jongeren zich tijdens het project ontwikkelen.

Eenzijds lukt het Grote Broer nog niet goed om voldoende jongeren aan zich te verbinden, die hulp nodig hebben bij het zoeken naar werk of school. De positieve jongeren die zijn aangesloten hebben vaak reeds een dagbesteding. Anderzijds lukt het nog niet altijd om jongeren die wel school of werk nodig hebben toe te leiden naar een geschikte dagbesteding. Er zijn wel contact met Get Started, een project specifiek gericht voor toeleiding, maar de jongeren waarmee Grote Broer te maken krijgt zijn hier (nog) niet erg geschikt voor. Ook de samenwerking met Werk aan de Wijk is niet van de grond gekomen. Er hebben enkele jongeren door middel van een nul-uren contract klussen gedaan bij Werk aan de Wijk. Dit is voor Werk aan de Wijk echter niet voldoende om de jongeren te kunnen begeleiden naar een dagbesteding. Ook een stagetraject bij de woningcorporatie dat werd geïnitieerd vanuit Grote Broer is niet geslaagd.

Vergroten sociale cohesie

Het vergroten van de sociale cohesie is voor de gemeente maar ook de woningcorporaties een belangrijk doel van Grote Broer. Dit is volgens de samenwerkingspartners goed geslaagd. De jongeren zijn meer betrokken bij de wijk. De grote broers worden volgens de meeste partijen, waaronder zichzelf, geaccepteerd door bewoners in de wijk. De reacties die ze krijgen zijn leuk en geïnteresseerd.

De grote broers geven aan erg bekend te zijn op straat, veel buurtbewoners kennen hen. De reacties die ze krijgen op straat zijn leuk.

Er wordt opgemerkt dat de autochtone buurtbewoners meer interesse tonen en waardering dan de allochtone buurtbewoners. Een groep bewoners waar grote broers heel weinig contact mee hebben zijn de Marokkaanse en Turkse moeders. Zij praten niet met de grote broers, onder andere omdat zij volwassen mannen zijn.

Er wordt eens per drie maanden overlegd tussen Grote Broer en de buurtbewoners. Dat overleg verliep de laatste keren goed. De eerste keer ontstonden er hevige discussies tussen de jongeren en de buurtbewoners. De laatste keren is er tijdens het overleg voor gekozen om het eerste kwartier open te stellen voor iedereen om ergernissen en irritaties te uiten en daarna meer bezig te zijn met oplossingen en het positief af te sluiten. De ontwikkeling is dat steeds meer allochtone bewoners bij het overleg komen. Voorheen waren het vooral de autochtone bewoners uit de bewonersverenigingen die op dit overleg kwamen.

3.6 Aandachtspunten

Zichtbaarheid en aanwezigheid

Eén van de aandachtspunten die werden genoemd door de respondenten is dat Grote Broers meer zichtbaar zouden moeten zijn. Ten eerste is de locatie waarin ze zich momenteel bevinden in de wijk slecht zichtbaar en herkenbaar. Daarnaast zou het wenselijk zijn als mensen in de buurten die overlast ervaren hen vaker zien lopen.

Gesuggereerd wordt dat Grote Broer vaker in het weekend rondes zou kunnen doen. Ook wordt het hanteren van wisselende tijden genoemd als verbetering, zodat niet voorspelbaar is voor de jongeren wanneer ze door de wijk lopen. Nu zie je volgens bewoners soms dat overlast precies rondom de tijden van Grote Broer en Buurtvaders heen gebeurt.

Gedrag grote broers

Het gedrag van de grote broers zelf wordt door sommige buurtbewoners als intimiderend gezien en wekt er soms de schijn van dat ze zelf ook 'horen' bij de raddraaiers. Zowel het gedrag tijdens als na hun 'werk' valt mensen op. Soms zou wat meer discipline onder jongeren wenselijk zijn, zowel op straat als ook in hun honk. Op straat wordt soms veel herrie gemaakt, de fietsen worden misbruikt, op de galerij van de woning die Grote Broer gebruikt, staan jongeren soms te fluiten vanaf de balustrade.

Door de houding van de grote broers in de wijk bestaat bij bewoners en sommige samenwerkingspartners twijfel op welke wijze de grote broers jongeren op straat aan durven en willen spreken.

Tijdelijke financiering project

De tijdelijke financiering van het Grote Broerproject brengt voor medewerkers onzekerheid met zich mee. Dit geldt ook voor bewoners. Zij geven aan niet te investeren in het contact met Grote Broer “omdat het toch na een jaar weer ophoudt te bestaan”.

Doelgroep

Het contact met de harde kern jongeren zou beter kunnen volgens de medewerkers en jongeren binnen Grote Broer. Ondanks dat deze jongeren zich niet aan kunnen melden bij Grote Broer, zou het wenselijk zijn wat meer zicht op hun situatie te hebben en in te schatten hoe ze er voor staan. Een tweede doelgroep die meer bereikt zou moeten worden zijn de 13/14 jarigen.

Communicatie

Door diverse ketenpartners wordt aangegeven dat niet voldoende zicht is op de resultaten en activiteiten van Grote Broer en dat meer terugkoppeling wenselijk zou zijn. Zo zouden corporaties graag meer en regelmatig terugkoppeling krijgen over de rondes die Grote Broer doen in de wijk. De gemeente zou graag meer op de hoogte zijn van de resultaten op het gebied van de toeleiding van jongeren naar school of werk.

3.7 Conclusies

Grote Broer boekt een aantal positieve resultaten:

- 1 De partners in de wijk (politie, woningcorporaties en gemeente) zijn positief over de inzet van Grote Broer en de inzet die de jongeren tonen. Ook de jongeren vinden het leuk mee te werken in Grote Broer.
- 2 De laagdrempeligheid van het project is een sterk punt, waardoor zowel bewoners als ketenpartners Grote Broer op een snelle en gemakkelijke wijze kunnen inzetten.
- 3 De partners geven een vermindering van overlast aan in de afgelopen jaren. Ook politiecijfers laten voorzichtig een daling van overlastmeldingen zien (alleen in Geeren Noord en Geeren Zuid). Er zijn echter ook buurtbewoners die nog steeds veel overlast van criminele jongeren ervaren.
- 4 Volgens de geïnterviewden draagt Grote Broer bij aan het vergroten van de sociale cohesie. Ook de evaluatie van het FMO-project door O & I geeft een positief beeld van de effecten op sociale cohesie van de projecten in Hoge Vucht.

Ten aanzien van twee doelstellingen zijn de resultaten minder positief. De instroom van in totaal 31 jongeren in de periode april 2008 tot en met begin oktober 2009 blijft iets achter bij de gestelde doelstelling van 30 jongeren op jaarbasis. Belangrijker is echter dat er te weinig resultaat geboekt wordt ten aanzien van de doelstelling ‘toeleiding naar school en werk’. Dit wordt in de eerste plaats veroorzaakt doordat niet alleen jongeren zonder school of werk aan Grote Broer deelnemen. In de tweede plaats zijn pogingen om Grote Broers zonder school of werk te helpen bij het vinden van school of werk tot dusver lang niet altijd succesvol.

Daarnaast is een aantal aandachtspunten geconstateerd:

- De gestelde doelen kunnen met de huidige opzet niet allemaal behaald worden, waarbij met name de toeleiding naar school of werk niet vol-

doende lukt. De samenstelling van de doelgroep en de activiteiten die worden ondernomen richten zich vooral op sociale cohesie en toezicht.

- Evenals bij KICK is de betrokkenheid en inzet van de coördinator en medewerkers bij Grote Broer naast een sterkte ook een kwetsbaarheid. Ook bij Grote Broer is weinig aandacht voor opleiding en deskundigheidsbevordering voor de medewerkers. Meer samenwerking met KICK op het gebied van persoon lijkt kansen te bieden om deze ontwikkelingsmogelijkheden te vergroten. Ook het ontwikkelen van een (beknopte) beschrijving van de werkwijze lijkt in het kader van ontwikkeling en professionalisering wenselijk.
- Tussen SurPlus (jongerenwerk en SET) en Grote Broer blijft zich een spanningsveld bevinden. De activiteiten van SurPlus jongerenwerk en Grote Broer overlappen gedeeltelijk, met name waar het gaat om het bieden van vrijetijdsbesteding aan jongeren en het organiseren van activiteiten. De relatie en samenwerking tussen SurPlus en Grote Broer op dit gebied zijn al sterk verbeterd. Tussen SET en Grote Broer is echter maar weinig samenwerking, waar dit wel wenselijk zou zijn. Het wijkagenten/SET-overleg waaraan beide partijen deelnemen, levert geen concrete samenwerking op.
- Er bestaat een spanningsveld tussen de signalering- en correctiefunctie die de grote broers hebben en de relatie die ze op willen bouwen om de sociale cohesie te vergroten. Bij buurtbewoners en samenwerkingspartners levert dit wel eens onbegrip op voor de houding van de grote broers.

Vergelijkbare projecten in Nederland

Aan Grote Broer vergelijkbare projecten zijn te vinden in de jongerentoezichtteams die in meerdere steden in het land actief zijn. In Den Haag bijvoorbeeld lopen jongeren tussen de 16 en 23 jaar zonder opleiding of werk om toezicht te houden. Bedoeling is om hen voor te bereiden op een baan door een werksituatie na te bootsen. Het Preventie Team Nijmegen is er voor jongeren die in het criminele circuit zijn geraakt of dreigen te geraken. Zij worden gedurende een jaar intensief begeleid en voorbereid op het werkende bestaan. Het project is een samenwerkingsprogramma tussen allerlei instanties waaronder politie, stadstoezicht, ROC Nijmegen en zorgaanbieders. Ook in Utrecht heeft men jongerenteams opgezet. DSP-groep heeft dit project geëvalueerd in 2008 en er bleken positieve resultaten behaald te worden. In dit project werden criminele jongeren een combinatie aangeboden van toezicht houden (onder begeleiding van de politie) en themabijeenkomsten en trainingen (onder begeleiding van jongerenwerk/jeugdhulpverlening). Doel van de teams is het nabootsen van een reële werksituatie en de jongeren te leren werken in teamverband. De trainingen die worden aangeboden dienen de jongeren vaardigheden bij te leren.

Mogelijke lessen die uit deze projecten getrokken zouden kunnen worden zijn:

- Betrekken van politie en stadstoezicht bij het toezicht houden door de jongeren.
- Betrekken van jongerenwerk bij het organiseren van sociale activiteiten en trainingen.
- Samenwerking met scholen aangaan kan helpen om jongeren gemakkelijker door te laten stromen naar een opleiding.

- Samenwerkingsverbanden worden bij voorkeur vastgelegd in overeenkomsten.
- Vaststellen van een duidelijke duur van de trajecten.
- Weren van harde kernjongeren uit dit type projecten wordt in meer steden gedaan. Voor hen zijn andere gespecialiseerde, meer intensieve trajecten nodig.

4 Buurtinterventieteam

4.1 Inleiding

Het buurtinterventieteam is opgezet door Bureau OpMaat¹⁰ uit Den Haag. Het buurtinterventieteam is vanaf 1 juni 2008 gestart met toezicht houden in de buurten Geeren-Noord en Geeren-Zuid.

Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd:

- Documentenanalyse (analyse van beschreven doelstellingen, werkwijze en beoogde doelgroep)
- Praktijk (beschrijving van de uitvoering in de praktijk, registratie van werkzaamheden en supervisie en intervisie)
- Samenwerking (samenwerking met politie, woningcorporaties, SurPlus en Grote Broer)
- Resultaten (analyse van registraties en de ervaren resultaten)
- Aandachtspunten

4.2 Documentenanalyse

Voor de documentenanalyse is van de volgende bronnen gebruik gemaakt:

- Aanvraag FMO subsidie voor Buurtinterventie. Bureau OpMaat. Najaar 2007.
- Evaluatie 2008. Buurtinterventieteam in een stad met karakter. Bureau OpMaat.

4.2.1 Doelstellingen

De doelstellingen van het Buurtinterventieteam zoals beschreven in de documenten zijn:

- 1 Het verminderen van jongerenoverlast
- 2 Het verhogen van participatie van bewoners in de wijk
- 3 Het vergroten van het verantwoordelijkheidsgevoel onder bewoners van de wijk
- 4 Het terugdringen van zwerfvuil in de wijk.

4.2.2 Beschreven werkwijze

Het buurtinterventieteam bestaat uit Marokkaanse vaders. Zij surveilleren iedere donderdag, vrijdag en zaterdag tussen 19.30 en 22.30 uur in groepen van 2 tot 6 personen, uitgerust met herkenbare jassen en een mobiele telefoon. Voor en na de surveillances overleggen zij in het buurthuis. Doel van de surveillances zijn zowel sociale controle en signaleren van overlast als het contact maken met wijkbewoners, met name jongeren die zich op straat

Noot 10 Bureau OpMaat is een projectbureau in Den Haag dat zich bezighoudt met het opzetten van projecten op het gebied van participatie, emancipatie, diversiteit, leefbaarheid en veiligheid. Oprichter van Bureau OpMaat is Hassen Lamou.

bevinden. De buurtvaders brengen ook gericht bezoek aan overlastlocaties.

Wanneer de buurtvaders overlast signaleren, spreken ze jongeren hierop aan met als doel het ongewenste gedrag te corrigeren. Als ze ernstige problemen tegenkomen zoals criminaliteit, worden de signalen bij de gemeente, politie of hulpverlenende instanties gemeld.

De buurtvaders houden zich naast het surveilleren op straat ook bezig met het organiseren van activiteiten in de wijk zoals gezamenlijke Iftars¹¹, een barbecue en verschillende bijeenkomsten, waaronder met de burgemeester en bewoners van de wijk.

Uitgangspunten

Belangrijke uitgangspunten van het Buurtinterventieteam:

- Door zichtbaar aanwezig te zijn in de wijk wordt de veiligheid bevorderd.
- De sociale controle van de buurtvaders zorgt voor vermindering van overlast en ander ongewenst gedrag
- Door activiteiten te organiseren, wordt de betrokkenheid van de buurtvaders bij de wijk groter.

4.2.3 Beoogde doelgroep

De beoogde doelgroep van het Buurtinterventieteam is tweeledig: aan de ene kant de eerste- en anderhalve generatie Marokkaanse vaders (als probleemoplosser), aan de andere kant de Marokkaanse overlastgevende jongeren (als probleemveroorzaker) in de Geeren.

4.3 Werkwijze

4.3.1 Uitvoering

Samenstelling groep buurtvaders

Bij de uitvoering van het Buurtinterventieteam is ervoor gekozen Marokkaanse vaders te laten deelnemen die buiten de Nederlandse samenleving stonden. Deze doelgroep is bewust gekozen enerzijds omdat zij ouders zijn van jongeren die veel overlast veroorzaken in de wijk, anderzijds om deze mannen te laten participeren in de maatschappij. Er zijn op dit moment ongeveer 20 vaders verbonden aan het Buurtinterventieteam.

Eén van de buurtvaders heeft de rol van voorzitter van de groep op zich genomen.

Toezicht op straat

De buurtvaders komen iedere donderdag tot en met zaterdag om 19.00 uur bij elkaar in het buurthuis Geeren Zuid, waar ze een eigen ruimte hebben. Ze beginnen met kort overleg. Hierin worden signalen besproken die uit de wijk naar voren zijn gekomen. Ook brengt Lamou tijdens dit overleg in wat naar voren kwam uit het uitvoeringsoverleg waarin hij participeert. Na het overleg gaan de vaders één tot anderhalf uur de straat op. Buurtvaders richten zich op een aantal aandachtslocaties waar structureel toezicht wordt gehouden. Daarnaast bezoeken ze ook wisselend andere plekken. Na de

Noot 11 De maaltijd die tijdens de ramadan wordt genuttigd na zonsondergang.

ronde komen de buurtvaders terug in het buurthuis, bespreken hun bevindingen en gaan dan nog een ronde doen op straat.

Een voorbeeld van een probleem waar de buurtvaders zich voor ingezet hebben waren rondhangende jongeren op een pleintje voor woonhuizen. De jongeren maakten hier lawaai, troep en ruzie. De buurtvaders zijn er heen gegaan en hebben gesproken met de jongeren en uitgelegd dat zij overlast veroorzaakten. Dit is door de jongeren opgepakt en de overlast is beëindigd.

De aanpak van de buurtvaders op straat bestaat uit het aanspreken van de jongeren, vragen waarom ze ergens staan en ze proberen te overtuigen dat ze daar niet moeten staan. De buurtvaders proberen de jongeren bijvoorbeeld naar het buurthuis te dirigeren. Als jongeren echt niet willen luisteren naar de vaders, worden de vaders van de jongeren ook wel aangesproken over het gedrag van hun zoons.

De manier van aanspreken van de jongeren is volgens de buurtvaders zelf op een vaderlijke wijze, waarbij ze ook een harde aanspreekvorm gebruiken als dat nodig is. Hier voegen de buurtvaders aan toe dat voordat jongeren worden aangesproken, eerst een relatie opgebouwd moet worden met de jongeren. De jongeren moeten de buurtvaders vertrouwen en inzien dat ze er zijn om de jongeren te helpen.

De buurtvaders hebben zich ook ingezet bij activiteiten in de buurt, zoals een buurtbarbecue, een balspel met ouderen uit het bejaardencentrum en pannenkoeken bakken samen met Grote Broer bij het bejaardencentrum.

Naast de activiteiten op straat is de ruimte van de buurtvaders in het buurthuis ook een plek waar buurtbewoners en jongeren inmiddels regelmatig naartoe komen. Zowel om problemen die spelen in de wijk neer te leggen bij de buurtvaders als ook voor de gezelligheid om even thee te drinken en te praten met de buurtvaders.

Ontwikkeling vaders en Buurtinterventieteam

Naast het toezicht houden op straat doen de buurtvaders ook aan zelfontplooiing. Zo geven ze aan beter Nederlands te willen leren of computerles te willen krijgen. Lamou probeert ook discussies op gang te brengen binnen de groep vaders over hun rol als vader in het gezin en de rol als echtgenoot. Dit is voor Lamou gemakkelijk te doen vanuit dezelfde culturele achtergrond.

De buurtvaders nemen steeds meer initiatieven in de wijk. Zo is sinds kort gestart met een huiswerkklas op zondag voor kinderen uit te buurt. Hier kunnen kinderen, onder begeleiding van een Marokkaanse leraar, huiswerk maken op de computer. Tevens geven de vaders op deze dagen cursus aan de kinderen, over normen en waarden bijvoorbeeld. Met deze activiteiten hopen ze een jongere doelgroep te bereiken en ook meer preventief bezig te zijn. De buurtvaders willen zo hun rol als opvoeder in de buurt uitbreiden over een grotere groep jongeren.

Inmiddels is voor de werkzaamheden van het Buurtinterventieteam een aparte rechtspersoon opgericht: de Stichting Vader en Zoon. Het idee leeft om vanuit deze stichting ook in andere wijken vaders te helpen bij het opzetten van dergelijke buurtvaderteams.

4.3.2 Registratie werkzaamheden

De buurtvaders noteren de bevindingen van hun straatrondes op een formulier. Deze registraties gebruiken ze dan om op een later moment op deze punten toezicht te houden.

4.3.3 Supervisie en intervisie

De buurtvaders hebben een training van drie maanden gehad met als onderwerpen de leefwereld van jongeren en communicatie met jongeren. Hierbij zijn bijvoorbeeld ook rollenspelen gedaan. Verder wordt iedere avond dat de buurtvaders samenkomen met elkaar besproken welke activiteiten worden ondernomen en wat ze op straat zijn tegengekomen.

4.4 Samenwerking

4.4.1 Samenwerking met de politie

Contact tussen het buurtinterventieteam en de politie vindt onder andere plaats in het uitvoeringsoverleg. In de wijk is er contact tussen de wijkagent en de buurtvaders. De wijkagent komt soms bij de buurtvaders binnen, of ze treffen elkaar op straat. Buurtvaders en de politie gaan soms samen de wijk in, om overlastplekken te bekijken of jongeren aan te spreken.

Buurtvaders hebben naast de politie ook contact met de particuliere beveiligers in het winkelcentrum. Deze beveiligers hebben een kantoor in het winkelcentrum en hebben de afspraak met de buurtvaders dat ze hen inschakelen als dat nodig is.

4.4.2 Samenwerking met de woningcorporaties

De woningcorporaties¹² hebben contact met het buurtinterventieteam in het uitvoeringsoverleg, maar ook in het overleg "Allochtonen aan zet" waarin emancipatie van allochtonen en integratie centraal staat.

Terugkoppeling is een knelpunt in de samenwerking tussen het Buurtinterventieteam en Wonen BreBurg. Samen zitten ze soms in overleg, maar hierin worden de zaken niet zo concreet besproken en worden geen afspraken gemaakt over de aanpak van de problemen. De input van het Buurtinterventieteam in het overleg wordt te vaag en te weinig concreet gevonden.

4.4.3 Samenwerking met SurPlus

Het contact tussen SurPlus en het buurtinterventieteam vindt plaats in het uitvoeringsoverleg. De werkzaamheden van SET en het buurtinterventieteam overlappen niet. Het Buurtinterventieteam is veel meer preventief aanwezig in de wijk dan SET die op meldingen afkomen.

Noot 12 Van de corporaties heeft Laurentius geen ervaringen met de buurtvaders, omdat zij niet actief zijn in de Wisselaar, het gebied waar Laurentius huizen verhuurt.

Er vindt weinig samenwerking en afstemming plaats tussen SurPlus en het Buurtinterventieteam.

Soms is de communicatie tussen het Buurtinterventieteam en SurPlus onduidelijk. Het gaat dan met name om afspraken over de opening van het buurthuis of over het opstarten van een huiswerkklas door het Buurtinterventieteam. SurPlus faciliteert de buurtvaders in dergelijke activiteiten, maar krijgt niet altijd goede terugkoppeling over wat daadwerkelijk gedaan wordt. Van de andere kant ervaart het Buurtinterventieteam de communicatie met SurPlus als ingewikkeld en bureaucratisch. Om afspraken te maken moeten veel verschillende afdelingen benaderd worden die onderling niet altijd goed communiceren.

4.4.4 Samenwerking met Grote Broer

Zoals eerder genoemd werken de coördinatoren van het buurtinterventieteam en Grote Broer nauw samen. Ze werken op hetzelfde terrein en hebben met dezelfde jongeren te maken. Grote Broer en buurtinterventieteam stemmen onderling af wie actie onderneemt op bepaalde problemen. De kracht van het buurtinterventieteam zit bijvoorbeeld met name in het benaderen van Marokkaanse jongeren. Als er problemen zijn met andere jongeren kan Grote Broer er beter op afgaan.

4.5 Resultaten

4.5.1 Instroom buurtvaders

Er hebben zich tot nu toe 20 vaders aangesloten bij het Buurtinterventieteam. Hiervan zijn 12 vaders echt actief op straat en zijn 8 vaders aan de zijlijn actief en ondersteunen bij projecten of activiteiten. Twee vaders zijn via het project elders aan werk begonnen. Drie vaders zijn binnenkort in het kader van een re-integratietraject aan het Buurtinterventieteam verbonden.

4.5.2 Resultaten (doelbereiking)

Verminderen van overlast

De ervaringen met het buurtinterventieteam over het verminderen van overlast zijn wisselend positief en negatief. Buurtvaders zelf ervaren dat het rustiger is in de wijk en dat het hen lukt om jongeren die overlast veroorzaken aan te spreken. Ook de politie vindt de aanpak van het buurtinterventieteam bijdragen aan de vermindering van overlast. Samen met Grote Broer hebben zij een positief effect op de overlast gehad in de afgelopen tijd.

Eén van de resultaten die in dit kader worden benoemd is dat een aantal vaders van jongeren die voorheen in de top 20 van overlastgevers stonden, zich nu hebben aangesloten bij de buurtvaders en zich positief inzetten voor de wijk. Ze zijn bereid meer verantwoordelijkheid te nemen voor hun kinderen en houden ze meer binnen en in de gaten. De buurtvaders richten zich met name op risicjongeren. Criminele jongeren laten zich minder goed aanspreken door de vaders.

Het is voor de gemeente niet duidelijk in welke mate de effecten van de buurtvaders ook doorwerken op andere jongeren dan de zonen van de vaders. Men vraagt zich af in hoeverre de vaders andere ouders spreken over hun kinderen.

Politiecijfers

Ook de politiecijfers geven een afname van meldingen van jongerenoverlast in Geeren Noord en Zuid weer (zie bijlage 1 en tabel 4.1). In het voorjaar en zomer van 2007 werden respectievelijk 45 en 19 meldingen van overlast in Geeren Noord en Zuid gedaan. In dezelfde periode in 2008 werden 50 en 9 meldingen gedaan. In 2009 is het aantal meldingen van overlast in Geeren Noord 16 en in Geeren Zuid 5. In welke mate de inzet van het buurtinterventieteam heeft bijgedragen aan deze resultaten is niet met zekerheid te zeggen. Opvallend is wel dat overlast in Biesdonk en Wisselaar, gebieden waar het Buurtinterventieteam niet opereert, eerder is toegenomen dan afgenomen.

Er blijven af en toe incidenten voorkomen, waardoor sommige bewoners¹³ nog steeds ervaren dat er veel overlast is. Door andere geïnterviewden wordt opgemerkt dat door de geschiedenis met overlast in de Geeren bewoners soms heftig reageren op relatief milde overlast.

Ontwikkeling buurtvaders

Voor wat betreft de ontwikkeling van de buurtvaders zelf, zijn de betrokkenen allen enthousiast over de resultaten. De buurtvaders zijn veel meer betrokken geworden bij de maatschappij en lijken anders in hun wijk te staan. Ze zijn bijvoorbeeld betrokken bij het 'Wijktafeloverleg'. Ook bij activiteiten laten ze zich van hun goede kant zien en lijken hierin ook lol te hebben. Ze laten zien dat ze van goede wil zijn en zich in willen zetten voor de veiligheid en leefbaarheid in de wijk. Doordat de buurtvaders hun locatie in het buurthuis hebben wordt het contact met andere buurtbewoners vergroot.

De buurtvaders voelen zich geaccepteerd door de buurtbewoners. Dit merken ze direct doordat ouders hen soms uitnodigen thuis om te komen praten, mensen de buurtvaders aanspreken over het goede werk dat ze leveren. Indirect merken de buurtvaders de acceptatie ook op verschillende manieren: buurtvaders wordt gevraagd jongeren aan te spreken op gedrag, die geeft blijk van vertrouwen. Een ander blijk van vertrouwen wordt gegeven door ouders die hun kinderen op zondag aan de buurtvaders toevertrouwen. De jongeren accepteren de buurtvaders ook, hetgeen te merken is aan de positieve en soms zelfs verdedigende (ten opzichte van andere, niet bekende jongeren) houding van de jongeren naar de buurtvaders toe. Het vergroten van het verantwoordelijkheidsgevoel van bewoners in de wijk (Marokkaanse vaders) is geslaagd. De vaders nemen verantwoordelijkheid voor hun kinderen en hebben het toezicht aangescherpt. Waar het in de visie van Marokkaanse ouders gebruikelijk is dat de opvoeding van de kinderen buiten voor rekening van de politie komt, nemen ze nu zelf verantwoordelijkheid.

Noot 13 Meer specifiek bewoners die actief zijn in de bewonersbelangenverenigingen en wijkraad.

Een ander gevolg van de emancipatie van de buurtvaders is dat zij zich ook op persoonlijke vlak ontwikkelen. Dit is volgens de gemeente een heel belangrijk punt dat ook in de doelstellingen opgenomen zou moeten zijn.

De meerwaarde van het Buurtinterventieteam zit in verschillende kenmerken van het project:

Ingang op huisniveau

De vaders kennen de gezinnen van overlastgevende jongeren en daardoor maakt hun aanwezigheid op straat een verschil voor de jongeren. Ze zijn niet meer anoniem, want de buurtvaders kennen hun ouders en lichten die ook in bij misdragingen.

Een ander voordeel van de buurtvaders ten opzichte van de politie is dat de vaders de jongeren gemakkelijker kunnen benaderen. Jongeren gaan snel in de verdediging als politie hen aanspreekt. De jongeren zouden meer respect hebben voor de vaders dan voor de politie.

Inzet vanuit de gemeenschap

De meerwaarde van het buurtinterventieteam is dat het vanuit de gemeenschap is opgezet. Hierdoor leeft het erg bij de deelnemers. Ook sluit het hierdoor goed aan bij de leefwereld van deze Marokkaanse gezinnen. De vaders zijn erg betrokken bij de problemen in de wijk omdat het 'hun' zonen betref in 'hun' wijk.

4.6 Aandachtspunten

Zichtbaarheid en aanwezigheid

Eén van de knelpunten die werd genoemd door de respondenten is dat het Buurtinterventieteam meer zichtbaar zou moeten zijn. Het zou wenselijk zijn als mensen in de buurten die overlast ervaren de vaders vaker zien lopen.

Gesuggereerd wordt dat de buurtvaders wellicht vaker en op andere avonden rondes zouden kunnen doen. Ook wordt het hanteren van wisselende tijden genoemd als verbetering, zodat niet voorspelbaar is voor de jongeren wanneer ze door de wijk lopen. Nu zie je volgens bewoners soms dat overlast precies rondom de tijden van Grote Broer en Buurtvaders heen gebeurt.

Inrichten kantoor

De buurtvaders zouden graag hun ruimte in het buurthuis aankleden als echt kantoor met telefoonaansluiting en computers, zodat ze van daaruit kunnen werken en contacten onderhouden met partners in de wijk. Dit zou hen ook helpen in de wens serieus genomen te worden.

Opening buurthuis

Door de buurtvaders zelf worden de openingstijden van het buurthuis als belemmering gezien in hun werk. De buurtvaders proberen jongeren die op straat hangen als alternatief naar het buurthuis te sturen. Dit is echter niet open op tijden dat dit wel wenselijk zou zijn, zoals bijvoorbeeld in het weekend wanneer het buurthuis dicht is. Hier lopen de buurtvaders tegenaan omdat hun argumenten om de jongeren weg te sturen daarmee afgewacht worden. Hierover is men met SurPlus, die de buurthuizen beheert, in gesprek geweest. Dit heeft echter nog niet geleid tot een duidelijke afspraak tussen beide organisaties.

Doelgroep

Sommige samenwerkingspartners vragen zich af waarom het Buurtinterventieteam zich slechts beperkt tot Marokkaanse vaders. Volgens de oprichter is de wijze waarop het buurtinterventieteam in Breda is ingericht voornamelijk toepasbaar op de Marokkaanse doelgroep. Reden hiervoor is ten eerste dat het met name om Marokkaanse jongeren gaat die overlast veroorzaken op straat. Om deze jongeren aan te spreken zijn Marokkaanse vaders de meest geschikte personen. Ten tweede is het om persoonlijke ontwikkeling bij de vaders zelf te bereiken beter om de Marokkaanse vaders in een groep binnen de eigen gemeenschap te kunnen aanspreken. Als de groep tevens mannen van andere culturen zou omvatten, gaat schaamte een grotere rol spelen en onbegrip van elkaars problemen.

Status van project voor werkloze vaders

Het buurtinterventieteam is niet erkend als 'sociaal activeringsproject'. Hierdoor kunnen vaders die deelnemen aan het Buurtinterventieteam dit niet doen in het kader van re-integratie. Vaders die op zoek zijn naar werk, hebben naast hun activiteiten voor de buurtvaders via de gemeente soms andere verplichtingen. Dit is een belemmering voor het werk van het buurtinterventieteam omdat de vaders dubbel belast worden. Inmiddels is er binnen Stichting Vader en Zoon één sociale activeringsplaats gekomen.

Meer zelfstandigheid buurtvaders

De betrokkenheid van initiatiefnemer Hassan Lamou die na enige looptijd van het project steeds meer op de achtergrond zou verdwijnen, is nog altijd erg groot. Zijn enorme betrokkenheid en enthousiasme is één van de factoren waardoor het project succesvol is geworden. Echter, het is een mogelijk knelpunt in de toekomst. Om het project toekomst te geven is het nodig dat de buurtvaders meer zelfredzaam worden. Dit gebeurt langzamerhand ook wel, maar nog niet voldoende voor Lamou om het los te laten.

Met het oog op de zelfredzaamheid van de buurtvaders om meer zelfredzaam te worden is het belangrijk dat de beheersing van de Nederlandse taal verbetert. Met name geschreven taal beheersen de vaders nauwelijks. Daarnaast is het niveau van de vaders niet voldoende om projectplannen voor de gemeente te kunnen schrijven. Iemand met dergelijke kwaliteiten zou moeten worden verbonden aan het project.

4.7 Conclusies

De resultaten van het Buurtinterventieteam zijn overwegend positief:

- 1 Een aantal vaders van overlastgevende jongeren hebben zich aangesloten bij het project en zetten zich in voor de wijk.
- 2 Voor het effect van het Buurtinterventieteam op overlast geldt hetzelfde als bij Grote Broer: een vermindering van overlast wordt ervaren door de meeste samenwerkingspartners en door de vaders zelf. Ook politiecieters laten voorzichtig een daling van overlastmeldingen zien. Er zijn echter ook buurtbewoners die nog steeds overlast van criminele jongeren ervaren.
- 3 De vaders die deelnemen aan het project waren voor deelname veelal weinig geïntegreerd en weinig actief in de samenleving. Door deelname aan het Buurtinterventieteam zijn deze vaders duidelijk meer gaan participeren. Dit wordt zowel door buurtbewoners, als door samenwerkingspartners (gemeente, corporaties en politie) als door de vaders zelf erg

gewaardeerd.

- 4 Ook voor de eigen ontwikkeling van de vaders heeft het project positieve effecten. Er is een aantal vaders aan het werk gegaan via het project, maar ook op andere gebieden ontwikkelen ze zichzelf zoals Nederlandse taal, computervaardigheden. Door hun rol in de wijk zijn ze 'gegroeid'.

Belangrijke aandachtspunten zijn:

- De communicatie tussen het Buurtinterventieteam en andere partijen is voor verbetering vatbaar. De communicatie met SurPlus verloopt van beide kanten niet soepel, terwijl ze wel belangrijke partners zijn en veel met elkaar te maken hebben (qua locatie en doelgroep). Een ander knelpunt in de communicatie is dat deze vooral loopt via Lamou, die eigenlijk steeds meer afstand zou moeten krijgen van het project. Andere vaders beheersen de Nederlandse taal soms te weinig om te communiceren en durven dit niet aan.
- De betrokkenheid van Lamou is op dit moment nog onmisbaar omdat de vaders zelf geen plannen of evaluaties kunnen schrijven, die voor de gemeente onmisbaar zijn voor het verstrekken van subsidie. De ontwikkeling van de vaders en het project vergt echter dat ze meer zelfstandig moeten worden op den duur.

Vergelijkbare projecten in Nederland

Buurtvader projecten zijn door heel Nederland te vinden. De methodiek staat zelfs op website van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) in de databank voor effectieve jeugdinterventies. Het doel is beschreven als: Marokkaanse vaders surveilleren in de wijk, leggen contacten met jongeren die ze tegenkomen, spreken jongeren aan op hun gedrag en bieden alternatieven. Ook schakelen ze de politie in bij misdrijven en gevaarlijke situaties en signaleren knelpunten of problemen in de wijk (fysieke problemen zoals verlichting) Er is weinig bekend over de effectieve bestanddelen van deze projecten. Eén project voor buurtvaders (Lelystad) heeft een website geopend waarop hun activiteiten genoemd staan.

5 Conclusie en aanbevelingen

5.1 Algemeen

De projecten hebben over het algemeen positieve effecten voor de jongeren, de wijk en de stad. KICK heeft zich ontwikkeld tot een efficiënt programma dat jongeren uit heel Breda voorbereidt op het weer participeren in onderwijs of/en werk. Het Buurtinterventieteam en de Grote broers hebben bijgedragen aan het verminderen van de overlast in de Geeren en aan het versterken van de sociale cohesie. Het Buurtinterventieteam heeft bovendien bijgedragen aan de integratie van de Marokkaanse vaders. Ten aanzien van de projecten adviseren wij een voortzetting onder voorwaarden.

Doelen

De doelstellingen van de projecten dienen SMART geformuleerd te worden (niet alleen concreet, ook meetbaar). De gemeente stuurt daarop als opdrachtgever. Door SMART doelstellingen te formuleren wordt de meerwaarde van inzichtelijk. Ook dienen de doelen van de projecten afgestemd te worden. Zo is van Grote broer en de Buurtvaders de meerwaarde het toezicht houden en versterken van sociale cohesie. Operationele doelstellingen dienen dan aanvullend/ versterkend te zijn. De project organisaties zullen allereerst zelf inzicht moeten verschaffen in de eigen rol en samenhang.

Positionering

Uit het onderzoek is het beeld ontstaan dat de Buurtvaders en Grote Broers een rol hebben als veldwerk; contacten leggen, toezicht houden en jongeren die hulp nodig hebben te motiveren hulp te aanvaarden. Daarbij richten de Grote Broers zich op de jongeren in hun omgeving. De Buurtvaders leggen ook de brug naar de thuissituatie. De twee interventies hebben hun eigen kracht in benadering. Kick is een project waar naartoe kan worden doorverwezen vanuit de straatcontacten.

Samenwerking projecten en de reguliere instellingen

Dit soort initiatieven ontwikkelen zich naast de traditionele welzijnsinstellingen. Deze projecten beschikken over betere mogelijkheden om in te spelen op problemen van jongeren in de multiculturele samenleving te bedienen. Hun kracht ligt in de grote inzet van een kleine groep van enthousiaste en betrokken medewerkers. Het is voor de gemeente een taak om deze initiatieven te positioneren ten opzichte van de traditionele welzijnsinstellingen. Opgaan van de projecten in de instellingen is niet verstandig omdat daarmee de kracht van de projecten juist komt te vervallen. Samenwerking tussen de projecten bevordert professionaliteit. Samenwerking van de projecten met de welzijnsorganisatie moet plaatsvinden op het niveau van afstemming (doelgroepen, activiteiten) en praktische afspraken (locaties, etc).

Scholing en deskundigheid

De projecten organiseren gezamenlijk scholing, deskundigheidsbevordering, coaching. Naast financiële redenen heeft gezamenlijk optrekken ook als meerwaarde dat de medewerkers elkaar en de andere projecten beter leren kennen, praktijkinformatie kunnen uitwisselen, elkaars deskundigheden leren kennen. Deze samenwerking kan plaatsvinden op het niveau van professionals en van vrijwilligers.

Bekendheid bij bewoners

Voor Grote Broer en het Buurtinterventieteam geldt dat er nog teveel onbekendheid bestaat bij de bewoners van Hoge Vucht over de projecten en hun doelen. De vrijwilligers binnen de projecten (grote broers en buurtvaders) zijn niet voor alle bewoners even zichtbaar in de wijk. De onbekendheid met de doelen van de projecten leidt tot onvrede over de aanpak en houding van de vrijwilligers bij sommige bewoners. Communicatie vanuit de projecten richting bewoners, bijvoorbeeld door middel van een huis-aan-huis te verspreiden informatiefolder of artikel in de lokale krant is wenselijk, waarbij de doelen duidelijk benoemd dienen te worden. Ook moet er aandacht zijn voor de verdeling van het toezicht over de wijk, waarbij naast het toezicht in de 'hotspots', voor de zichtbaarheid ook rondes kunnen worden gedaan in andere delen van de wijk.

Uitbreiding van de effecten

De resultaten op het gebied van overlast zowel op basis van politiecijfers als ook de ervaringen van betrokkenen geven aan dat effecten zich met name in de Geeren voordoen. Het Buurtinterventieteam beperkt zich op dit moment tot deze buurten, Grote Broer heeft sinds kort ook de andere buurten in Hoge Vucht erbij genomen als werkgebied. Doel voor de komende periode zou moeten zijn de positieve resultaten uit te breiden over de gehele Hoge Vucht.

Voortzetting van de projecten

KICK

KICK is een succesvol project met betrokken en professionele begeleiding. De organisatie heeft baat bij een meer structurele positie. Dat kan verkregen worden door:

- Duurzame financiering met ruimte voor incidentele investeringen en activiteiten.
- SMART geformuleerde doelstellingen. De bestaande doelstelling over het aantal te begeleiden jongeren kan blijven bestaan. Voorbeelden van aanvullende doelstellingen zouden kunnen zijn:
 - De uitval door jongeren vanuit KICK is lager dan 10%.
 - De gemiddelde duur van een traject bij KICK is 3 maanden, alvorens jongeren doorstromen naar een opleidingstraject.
- Focus op meerwaarde namelijk jongeren voorbereiden op vervolgtrajecten door het bieden van structuur, dagbesteding en begeleiding. Voor Opleiding en werk gerichte coaching kunnen andere professionele orga-

- niasaties worden ingezet.
- Bewaken dat de problematiek van de ingestroomde jongeren niet te groot is.
- Behoeftetepeiling van nazorg door een *nazorgcheck* in te bouwen, ongeveer een half jaar na uitstroom. Alvorens een nazorgmodule aan het aanbod van KICK toe te voegen, lijkt een behoeftetepeiling wenselijk. Deze dient bij voorkeur door KICK zelf te worden uitgevoerd, omdat zij het contact met de jongeren reeds opgebouwd heeft en op deze manier de meest betrouwbare informatie verkregen kan worden. Uitvoering van deze monitoractiviteiten kunnen binnen de flexibele invulling van de uren in de rustige periode plaatsvinden. Degelijke registratie van deze gegevens maakt het mogelijk de ontwikkelingen van de jongeren op de langere termijn te volgen.

Grote Broer

De ambities van het project zijn groter dan de realisaties. De grote broers hebben meerwaarde als toezichhouders en het project versterkt de sociale cohesie. Grote Broer zal zich verder moeten bewijzen onder de volgende voorwaarden;

- Tijdelijke financiering van twee jaar waarna beslist wordt over structurele financiering. Hierbij lijkt het samenvoegen van KICK en Grote Broer, als verkrijger van deze subsidie, een logische stap gezien de verbondenheid van de projecten.
- Het project heeft een ruimte nodig waar het zichtbaar is en laagdrempelig. Ook zichtbaarheid tijdens toezichtrondes in de gehele Hoge Vucht is belangrijk om het draagvlak bij de bewoners te vergroten.
- Doorontwikkeling van de methodiek van Grote Broer. Vanuit zowel het project als de gemeente blijft de wens bestaan om jongeren via het Grote Broerproject toe te leiden naar school en werk. Wij zien de rol van Grote Broer hierbij vooral in het contact leggen met jongeren van de straat door middel van veldwerk en de jongeren naar KICK toeleiden wanneer ze geen dagbesteding hebben. Na het doorlopen van KICK kunnen ook deze jongeren dan eventueel aansluiten bij Grote Broer (of misschien ook al tijdens als leerling Grote Broer).

Binnen Grote Broer blijft de aandacht dan liggen op de sterke kanten van het project: toezicht houden en sociale cohesie door middel van activiteiten organiseren voor jongeren en andere bewoners uit te wijk. Jongeren die zich aansluiten bij Grote Broer moeten daar ook iets leren, niet om alleen maar iets te doen te hebben (hiervoor is het jongerenwerk) of om geld te verdienen. Dit aspect moet duidelijker in de methodiek naar voren komen. Dit kan door ook binnen Grote Broer een gefaseerd programma in te voeren, waarbij beginnende Grote Broers andere taken en verantwoordelijkheden krijgen dan ervaren Grote Broers. Voor jongeren die hiervoor geschikt lijken, zou een ultiem doel kunnen zijn om een opleiding tot jongerenwerker te gaan volgen, eventueel in combinatie met de Grote Broer vrijwillige werkzaamheden. Een ander doel dat goed zou passen hierbij is professioneel toezichthouder worden of politieagent.

Bij een dergelijke aanpak moeten trainingen worden geboden aan de grote broers en moeten ze gecoacht worden op de werkzaamheden die ze uitvoeren, zowel op het gebied van toezicht als jongerenwerk. Bij de coaching op het gebied van toezicht kan samenwerking met politie en stads-

toezicht gezocht worden. Zij zouden wellicht trainingen kunnen geven of de jongeren mee kunnen laten lopen bij hun werk als leerervaring. Op het gebied van jongerenwerk zou samenwerking met SurPlus moeten worden aangegaan, waarbij Grote Broers kunnen worden voorgelicht door jongerenwerkers daar en mee zouden kunnen draaien in het buurthuis.

Om serieuze betrokkenheid van de jongeren in deze trajecten te waarborgen, bevelen we aan om met de Grote Broers een contract of overeenkomst te sluiten, waarin afspraken worden gemaakt over de duur van het traject en het aantal uren per week dat een jongere deelneemt.

Wat betreft de vergoeding is het een optie om jongeren over wat langere termijn uit te betalen en daar eventueel een prestatie aan te verbinden.

Het vastleggen van de methodiek in een beschrijving is noodzakelijk voor de borging van de uitvoering door de tijd heen. Hierbij wordt duidelijk opgeschreven welke activiteiten van medewerkers en Grote Broer (per fase) worden verwacht. Ook moet vastgelegd worden welke regels gelden voor Grote Broer en hoe hun gedrag op straat zou moeten zijn (bijvoorbeeld niet schreeuwen op straat, niet op één wiel rijden, etc.)

- SMART geformuleerde doelstellingen die aansluiten bij de meerwaarde en de eigen positie in samenhang tot de andere projecten benadrukt. Voorbeelden hiervan zijn:
 - Grote Broer begeleidt jaarlijks 15 nieuwe jongeren.
 - Grote Broer draagt zorg voor toezicht op straat in de Hoge Vught door Grote Broers gedurende 15 uur per week in te zetten. Tijdens dit toezicht wordt gefocust op probleemgebieden, zoals in overleg met partners wordt bepaald, maar ook alle straten in een wijk worden minimaal maandelijks bezocht.
 - Grote Broer organiseert eens per maand een activiteit voor de jonge kinderen in de wijk en werkt hierbij samen met SurPlus Jongerenwerk en Buurtvaders.
 - Grote Broer organiseert eens per maand een activiteit voor buurtbewoners en werkt hierbij samen met SurPlus Jongerenwerk en Buurtvaders.

Samenhangend met de bovenstaande aanbeveling kunnen aanvullend de volgende doelstellingen worden geformuleerd:

- Grote Broer leidt jaarlijks 10 jongeren zonder dagbesteding vanuit Hoge Vucht toe naar KICK.
- Minimaal 90% van de jongeren die bij Grote Broer zijn ingestroomd, heeft bij uitstroom een dagbesteding.

De uitval vanuit het Grote Broer programma is lager dan 10%. De deelname van Grote Broer aan het wijkagenten/SET overleg is op dit moment niet wenselijk. Het overleg gaat met name over de duiding van overlastgevendende groepen in het kader van de groepsaanpak, en Grote Broer heeft hierin geen rol. Wel zou Grote Broer een bijdrage kunnen leveren aan SET of politie door het leveren van informatie over jongeren op straat. Dit overleg kan echter bilateraal plaatsvinden, waarbij met name de lijnen tussen politie en Grote Broer reeds kort zijn.

Buurtinterventieteam

Het project snijdt aan twee kanten. Insteek is overlastbestrijding en daar zet het team zich voor in. Voor de Marokkaanse vader heeft het project een

participatiefunctie. Met hun actieve inzet verbeteren zij hun eigen positie en dragen zij bij aan integratie van de Marokkaanse gemeenschap. De stichting Vader en Zoon, waar het project nu is onder gebracht, heeft grote ambities. Dit advies heeft alleen betrekking op het project buurtinterventieteam. Het Buurtinterventieteam kan een structurele positie innemen onder de volgende voorwaarden:

- Structurele financiering.
- SMART-doelstellingen voor het project. De doelstellingen dienen te zijn afgestemd op de andere projecten in de Geeren, zoals Grote Broer. Voorbeelden van SMART-doelstellingen zouden kunnen zijn:
 - Buurtinterventieteam doet aan werving van nieuwe vaders en streeft naar een jaarlijkse instroom van 5 vaders.
 - Buurtinterventieteam draagt samen met Grote Broer zorg voor toezicht in de Hoge Vucht. Beide projecten stemmen wekelijks af welke straten en buurten worden bezocht.
 - Buurtinterventieteam houdt toezicht op straat gedurende 6 uur per week, op donderdag, vrijdag en zaterdagavond.
 - Buurtinterventieteam organiseert maandelijks een activiteit voor de jongeren in wijk, en werkt hierbij samen met Grote Broer en SurPlus.
- Het project kan op termijn zelfstandig functioneren in de administratie, coördinatie, financiën en uitvoering. Het project is dan niet meer afhankelijk van de ondersteuning van Bureau Opmaat.

Regierol gemeente

De gemeente Breda heeft ten behoeve van de ontwikkeling van de projecten, de onderlinge samenwerking en de samenwerking met andere organisaties een belangrijke regierol te vervullen. In het kader van deze regierol heeft de gemeente de volgende taken:

- Financiering van de projecten waarbij de financiering van Grote Broer onderdeel wordt van Kick.
- In de subsidievoorwaarden aan de projecten Smart-doelstellingen opnemen. Vaststelling van de doelstellingen dient te geschieden in overleg met de projecten. Daarbij kunnen de hierboven genoemde doelstellingen als vertrekpunt dienen.
- Met name tussen Grote Broer en het Buurtvader project enerzijds en Surplus anderzijds dienen goede samenwerkingsafspraken te worden gemaakt, die schriftelijk worden vastgelegd. De gemeente ziet er op toe dat deze afspraken tot stand komen. Ook in de subsidievoorwaarden met Surplus dienen doelstellingen inzake de samenwerking met de projecten te worden vastgelegd.
- De gemeente blijft volgen of de projecten en de samenwerking zich in de gewenste richting ontwikkelen.

Bijlagen

Bijlage 1 Tabel meldingen overlast

Incident code 481 – Overlast vuurwerk

Wijk	Periode										
	1 ^e kwartaal '07	2 ^e kwartaal '07	3 ^e kwartaal '07	4 ^e kwartaal '07	1 ^e kwartaal '08	2 ^e kwartaal '08	3 ^e kwartaal '08	4 ^e kwartaal '08	1 ^e kwartaal '09	2 ^e kwartaal '09	3 ^e kwartaal '09
Geeren Noord	1	0	0	4	0	0	0	8	0	0	0
Geeren Zuid	1	0	0	7	0	0	0	3	1	0	0
Biesdonk	0	0	0	7	3	0	0	5	1	0	0
Wisselaar	2	0	1	8	2	0	0	2	0	0	0

Incident code 562 – Overlast door jongeren

Wijk	Periode										
	1 ^e kwartaal '07	2 ^e kwartaal '07	3 ^e kwartaal '07	4 ^e kwartaal '07	1 ^e kwartaal '08	2 ^e kwartaal '08	3 ^e kwartaal '08	4 ^e kwartaal '08	1 ^e kwartaal '09	2 ^e kwartaal '09	3 ^e kwartaal '09
Geeren Noord	13	15	30	9	15	24	26	11	4	8	8
Geeren Zuid	6	13	6	4	5	7	2	5	3	3	2
Biesdonk	10	9	14	10	9	12	10	9	17	26	7
Wisselaar	5	9	2	4	0	5	4	4	0	7	1

Incident code 261 – Vernieling auto

Wijk	Periode										
	1 ^e kwartaal '07	2 ^e kwartaal '07	3 ^e kwartaal '07	4 ^e kwartaal '07	1 ^e kwartaal '08	2 ^e kwartaal '08	3 ^e kwartaal '08	4 ^e kwartaal '08	1 ^e kwartaal '09	2 ^e kwartaal '09	3 ^e kwartaal '09
Geeren Noord	10	3	4	6	5	0	6	7	4	4	4
Geeren Zuid	8	15	7	4	2	2	3	2	3	3	2
Biesdonk	16	17	11	17	3	20	15	21	15	6	5
Wisselaar	6	10	15	3	8	7	5	6	6	10	5

Incident code 263 – Vernieling openbare gebouwen

Wijk	Periode										
	1 ^e kwartaal '07	2 ^e kwartaal '07	3 ^e kwartaal '07	4 ^e kwartaal '07	1 ^e kwartaal '08	2 ^e kwartaal '08	3 ^e kwartaal '08	4 ^e kwartaal '08	1 ^e kwartaal '09	2 ^e kwartaal '09	3 ^e kwartaal '09
Geeren Noord	3	0	2	2	4	6	3	0	2	2	3
Geeren Zuid	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0
Biesdonk	3	5	3	0	1	5	4	3	3	5	2
Wisselaar	1	1	4	0	1	0	1	0	0	1	0

Incident code 264 – Vandalisme

Wijk	Periode										
	1 ^e kwartaal '07	2 ^e kwartaal '07	3 ^e kwartaal '07	4 ^e kwartaal '07	1 ^e kwartaal '08	2 ^e kwartaal '08	3 ^e kwartaal '08	4 ^e kwartaal '08	1 ^e kwartaal '09	2 ^e kwartaal '09	3 ^e kwartaal '09
Geeren Noord	3	1	2	0	2	5	3	3	1	4	3
Geeren Zuid	1	1	0	1	0	0	1	0	0	2	0
Biesdonk	5	2	2	1	3	2	0	2	2	3	2
Wisselaar	2	2	1	1	2	3	3	1	0	0	2

Incident code 266 – Graffiti

Wijk	Periode										
	1° kwar- taal '07	2° kwar- taal '07	3° kwar- taal '07	4° kwar- taal '07	1° kwar- taal '08	2° kwar- taal '08	3° kwar- taal '08	4° kwar- taal '08	1° kwar- taal '09	2° kwar- taal '09	3° kwar- taal '09
Geeren Noord	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3
Geeren Zuid	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Biesdonk	0	0	0	0	3	1	0	0	1	5	2
Wisselaar	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0

Incident code 269 – Overige vernieling

Wijk	Periode										
	1° kwar- taal '07	2° kwar- taal '07	3° kwar- taal '07	4° kwar- taal '07	1° kwar- taal '08	2° kwar- taal '08	3° kwar- taal '08	4° kwar- taal '08	1° kwar- taal '09	2° kwar- taal '09	3° kwar- taal '09
Geeren Noord	15	27	11	10	24	6	6	9	7	4	9
Geeren Zuid	13	3	3	4	6	6	5	3	4	3	3
Biesdonk	9	17	11	11	15	18	5	8	13	5	4
Wisselaar	8	8	6	4	5	2	3	1	3	5	3

Incident code 326 – Openlijk geweld goederen

Wijk	Periode										
	1° kwar- taal '07	2° kwar- taal '07	3° kwar- taal '07	4° kwar- taal '07	1° kwar- taal '08	2° kwar- taal '08	3° kwar- taal '08	4° kwar- taal '08	1° kwar- taal '09	2° kwar- taal '09	3° kwar- taal '09
Geeren Noord	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
Geeren Zuid	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Biesdonk	0	4	1	1	0	0	0	0	0	0	1
Wisselaar	0	1	1	1	1	0	2	0	0	0	0

Bijlage 2 Tabellen

In deze bijlage worden de tabellen behorende bij hoofdstuk 2 en 3 weergegeven.

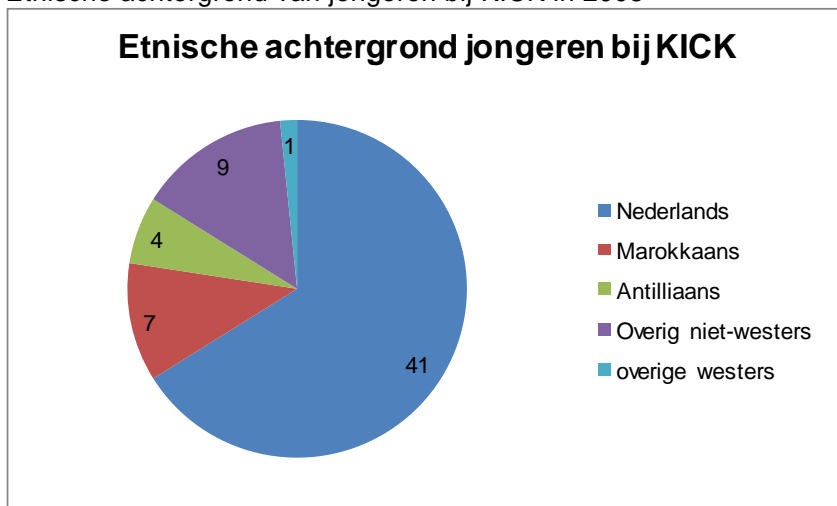
Figuur B.1 Leeftijd van jongeren bij aanmelding bij KICK in 2008

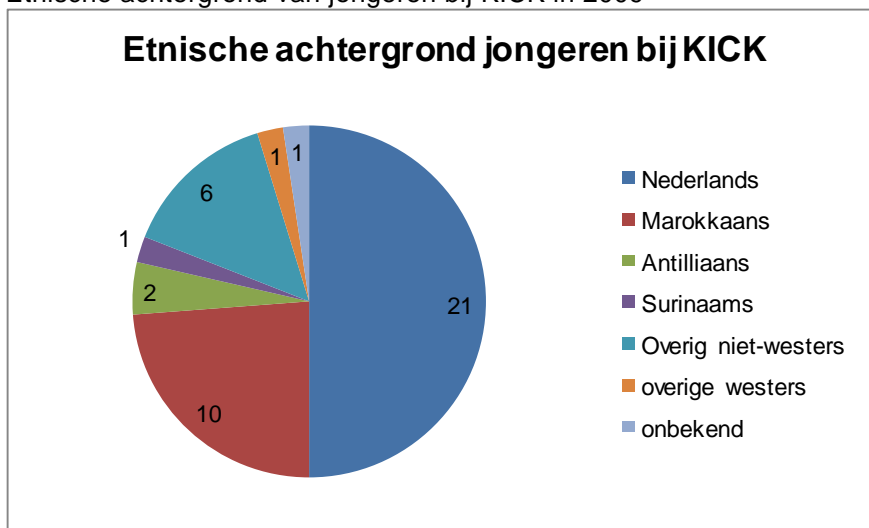
Figuur B.2 Leeftijd van jongeren bij aanmelding bij KICK in 2009

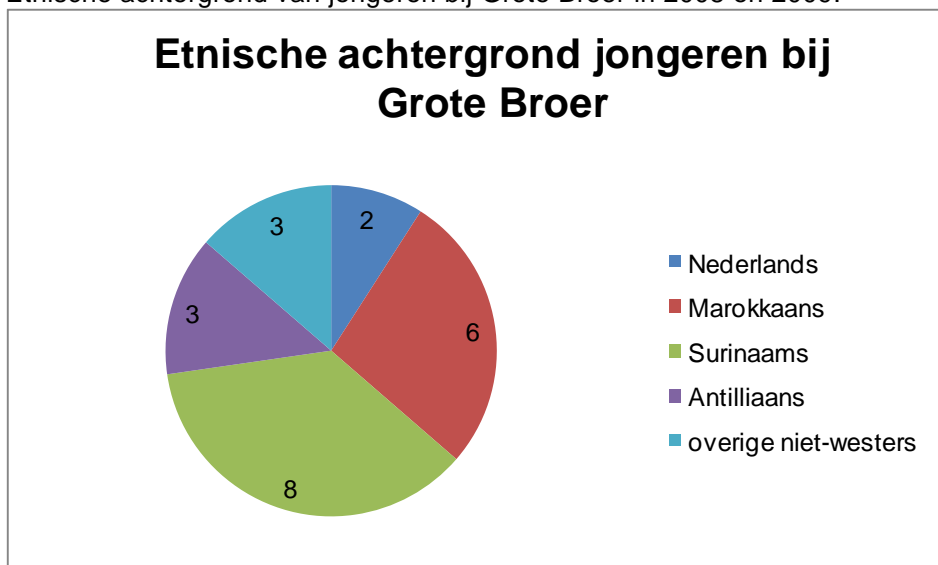
Figuur B.3 Etnische achtergrond van jongeren bij KICK in 2008

Figuur B.4 Etnische achtergrond van jongeren bij KICK in 2009

Figuur B.5 Etnische achtergrond van jongeren bij Grote Broer in 2008 en 2009.

Bijlage 3 Respondenten

Deze rapportage is tot stand gekomen met dank aan medewerking van de volgende respondenten (op alfabetische volgorde):

Bewoners Geeren Noordoost (Liza van den Boogaard)	Bewonersbelangenvereniging Geeren Noordoost
Buurtvaders Frank Ewals	Buurtinterventieteam Gemeente Breda - veiligheidsregisseur Breda Noord
Carlo Dekkers Carla Doorman	Medewerker/ sporttrainer KICK Gemeente Breda - verbidingsregisseur Breda Noord
Angelo Gommeren	Gemeente Breda – Maatschappelijke Ontwikkeling
Saskia Hardeman Richard Hoetmer Grote Broers	Laurentius Wonen Werk aan de Wijk Grote Broer
Jacques Hulsakkers Esther Izaac Aziz Jahjah Jan Kanters Joop van de Kerkhof Hassan Lamou	Trajectconsultant Werk aan de Wijk KICK – pedagogisch medewerker Grote Broer - jongerenwerker Politie – wijkagent Hoge Vught Woonconsulent Wonen Breburg Bureau OpMaat – initiatiefnemer Grote Broer en coördinator
Zico Lassani Liesbeth van der Lee Monique Plouvier Joop Seegers Rolf van Stalle	All round medewerker KICK Gemeente Breda – Leerplicht Gemeente Breda – Leerplicht Politie – plaatsvervangend teamchef SurPlus Welzijn – groepscoördinator jongerenwerk Breda Noord
Jeanne Teuwsen Cas van der Ven	Gemeente Breda – Veiligheid Grote Broer – coördinator KICK – pedagogisch medewerker
Ad Verhulst Leo van den Berg Monique van Winkel Benji Zimmerman	KICK – oprichter/coördinator Wijkraad OBN Breda Noord Singelveste Alleewonen & Wonen Breburg Grote Broer - jongerenwerker